

Täysistunto

Keskiviikko 26.10.2016 klo 14.03—19.34

3. Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetun lain muuttamisesta ja väliaikaisesta muuttamisesta, työttömyysturvalain muuttamisesta ja väliaikaisesta muuttamisesta sekä työsopimuslain 13 luvun 6 §:n muuttamisesta ja 1 luvun 4 §:n väliaikaisesta muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 209/2016 vp

Lähetekeskustelu

Puhemies Maria Lohela: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 3. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään työelämä- ja tasa-arvovaliokuntaan.

Tämän asian yhteydessä sallitaan keskustelu myös päiväjärjestyksen 4. ja 5. asiasta.

Keskustelu

14.06 Oikeus- ja työministeri Jari Lindström: Arvoisa rouva puhemies! Hallitus esittää, että eduskunta hyväksyisi hallituksen esityksen (Hälinää — Puhemies koputtaa) laeiksi julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetun lain muuttamisesta ja väliaikaisesta muuttamisesta, työttömyysturvalain muuttamisesta ja väliaikaisesta muuttamisesta sekä työsopimuslain 13 luvun 6 §:n muuttamisesta ja 1 luvun 4 §:n väliaikaisesta muuttamisesta. Tämä esitys liittyy valtion vuoden 2017 talousarvioesitykseen, mutta sillä ei ole merkittäviä taloudellisia vaikutuksia.

Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annettua lakia, työttömyysturvalakia ja työsopimuslakia.

Työnhakijoiden määräaikaishaastatteluja lisättäisiin työttömien työllistymisen edistämiseksi ja jotta avoimet työpaikat täyttyisivät mahdollisimman nopeasti. Työnhakijan ensimmäinen haastattelu järjestetään, kun työnhaku on jatkunut kaksi viikkoa, jollei se ole työnhakijan tilanne huomioon ottaen ilmeisen tarpeetonta. Myöhemmät haastattelut järjestettäisiin aina kolmen kuukauden yhdenjaksoisen työttömyyden välein. Haastattelun yhteydessä tarkistettaisiin aina työllistymissuunnitelma tai sitä korvaava suunnitelma.

Työttömien työllistymismahdollisuuksia parannettaisiin muuttamalla palkkatuen ja starttirahan rahoitusta. Valtion rahoittamaa osuutta työttömyysetuuksista käytettäisiin palkkatukeen ja työttömien starttirahaan. Rahoitusmuutosta koskevat muutokset olisivat kokeiluluonteisia ja siksi voimassa vuosina 17 ja 18.

Rahoitusmuutoksen yhteydessä palkkatuen määrää koskevia säännöksiä muutettaisiin nykyistä joustavammiksi, minkä lisäksi palkkatukea suunnattaisiin erityisesti niin sanotusti matalan tuottavuuden tehtäviin asettamalla palkkatuen määrälle valtion talousarviossa euromääräinen katto. Vuoden 17 talousarvioehdotuksessa tämä katto on 1 400 euroa kuukaudessa.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 107/2016 vp

Palkkatuen myöntämisedellytyksiä muutettaisiin siten, että palkkatukea käytettäisiin nykyistä selvemmin ammatillisen osaamisen kehittämiseen ja avoimille työmarkkinoille työllistymisen edistämiseen. Palkkatukea suunnattaisiin pitkäaikaistyöttömien lisäksi niiden työttömien työllistymisen edistämiseen, joilla te-toimiston arvion mukaan on pitkäaikaistyöttömyyden riski.

Vähintään 2 vuotta työttömänä olleiden kohdalla palkkatuen enimmäiskesto lyhennettäisiin 24 kuukaudesta 12 kuukauteen. Palkkatuetusta työstä luettaisiin työssäoloeseen 75 prosenttia. Kunnan järjestämässä niin sanotussa velvoitetyössä työssäoloehto kuitenkin karttuisi jatkossakin täysimääräisesti.

Työttömien työllistymiskynnystä pyritään alentamaan laajentamalla työkokeilun käytötarkoitusta määräaikaaisesti. Työkokeilua olisi mahdollista käyttää vuosina 17 ja 18 niin sanottuna rekrytointikokeiluna soveltuvuuden arvioimiseen ennen työsopimuksen tekemistä. Rekrytointikokeilu tarjoaisi työttömälle työnhakijalle mahdollisuuden osoittaa osaamistaan ja soveltuvuuttaan potentiaaliselle työnantajalle ja näin alentaa työnantajan kynnystä palkata hänet työsuhteeseen. Kokeilu olisi työnhakijalle vapaaehtoinen, ja se voisi kestää enintään kuukauden. Jos rekrytointikokeilun järjestäjä palkkaisi henkilön kokeilun jälkeen samoihin tai samankaltaisiin tehtäviin, kokeilun kesto vähennettäisiin mahdollisesta työsopimuslain mukaisen koeajan enimmäiskestosta.

Väliaikaisesti vuosina 15—16 voimassa olevan työsopimuslain 13 luvun 6 §:n 2 momentin sisältö vakinaistettaisiin. Se tarkoittaa sitä, että palkkatuella palkkaava työnantaja ja työkokeilun järjestäjä voisi tietyissä rajatuissa tilanteissa poiketa työnantajan velvollisuudesta tarjota työtä lomautetuille ja irtisanotuille takaisinottovelvollisuuden piirissä oleville työntekijöille ja osa-aikatyötä tekeville työntekijöille. Eli: kunta saa palkata työsuhteeseen täyttääkseen julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetussa laissa säädetyn työllistämisvelvoitteen, ei kuitenkaan tehtävään, josta se on lomauttanut työntekijänsä tai josta se on antanut työntekijälleen lomautusilmoituksen; yhdistys tai säätiö saa ottaa palvelukseensa muihin kuin elinkeinotoiminnaksi katsottaviin tehtäviin henkilön, joka on ollut vähintään 24 kuukautta työtön edellisten 28 kuukauden aikana; kunta tai kuntayhtymä, yhdistys tai säätiö saa ottaa työpajaan tai vastaavaan valmennusyksikköön palkkatuetuun työsuhteeseen henkilön sellaisiin tehtäviin, joita ei muutoin tehdä työsuhteessa; kunta, kuntayhtymä, yhdistys tai säätiö saa ottaa työpajaan tai vastaavaan valmennusyksikköön työkokeiluun henkilön sellaisiin tehtäviin, joita ei muutoin tehdä työ- tai virkasuhteessa — vaikka työnantaja olisi lomauttanut henkilöstöään.

Starttirahan enimmäiskesto lyhennettäisiin 18 kuukaudesta 12 kuukauteen. Starttirahan lisäosan maksamisesta luovuttaisiin, mikä tarkoittaisi, että starttiraha olisi jatkossa aina peruspäivärahan suuruinen. Yrittäjäksi ryhtymistä ja itsensä työllistämistä tuettaisiin mahdollistamalla starttirahan myöntäminen kokonaan uuden päätoimisen yritystoiminnan aloittavan henkilöasiakkaan lisäksi henkilöasiakkaalle, joka laajentaa pienimuotoisesti harjoittamansa sivutoimisen yritystoiminnan päätoimiseksi.

Alueellista liikkuvuutta edistettäisiin uudistamalla alueellisen liikkuvuuden tukijärjestelmä. Nykyiset avustukset, työmarkkinatukena maksettava matka-avustus ja muuttokustannusten korvaus, korvattaisiin työttömyysetuuden maksajan myöntämällä liikkuvuusavustuksella. Avustus olisi peruspäivärahan suuruinen, ja sen kesto porrastettaisiin työsuhteen keston mukaan.

Työttömyysetuudella tuetun omaehtoisen opiskelun tukiaikaa pidennetään 24 kuukaudesta 48 kuukauteen, jos työtön suorittaa perusopetuksen oppimäärää. Lisäksi työnantajal-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 107/2016 vp

ta esimerkiksi irtisanomisen yhteydessä tukipaketin saaneiden mahdollisuuksia opiskella työttömyysetuudella tuettuna parannettaisiin. Molemmat muutokset ovat yleiseltä merkitykseltään melko vähäisiä, mutta yksilötasolla ne voivat toki olla merkittäviä ja auttaa irtisanottua löytämään uuden työn tai esimerkiksi maahanmuuttajaa pääsemään koulutuksen kautta kiinni suomalaiseen yhteiskuntaan.

Työttömyysturvalaissa määriteltyjen työllistymistä edistävien palveluiden ajalta maksettavaa kulukorvausta muutettaisiin siten, että kulukorvaus liittyy niihin palveluihin, joihin työttömän on osallistuttava työttömyysetuuden menettämisen uhalla. Työttömyysetuudella tuettu omaehtoinen opiskelu on jatkossakin työttömille vapaaehtoista, eikä omaehtoisen opiskelun ajalta sen vuoksi enää maksettaisi kulukorvausta. Opiskelun tukemiseksi maksettava työttömyysetuus olisi kuitenkin edelleen korkeampi kuin esimerkiksi opintoraha.

Työttömien omaehtoisen opiskelun ajalta maksettavasta kulukorvauksesta luopuminen mahdollistaa kulukorvauksen maksamisen jatkossa työkokeilun ajalta niille koulutusta vailla oleville nuorille, joilla ei nykyisin ole kulukorvausoikeutta. Muun muassa eduskunta on toivonut tätä muutosta antamassaan lausumassa. Lisäksi omaehtoisen opiskelun kulukorvauksesta säästyvillä määrärahoilla katetaan muun muassa palkkatuen volyymin lisäyksestä aiheutuvia kustannuksia.

Kuntien tietojensaantioikeutta laajentamalla pyritään vähentämään pitkäaikaistyöttömyyttä ja vähennetään pitkäaikaistyöttömyydestä kunnille aiheutuvia kustannuksia. Tässä tarkoituksessa Kelan tietojenanto-oikeutta laajennetaan siten, että Kela voisi luovuttaa tiedot niistä henkilöistä, joille on maksettu työmarkkinatukea työttömyyden perusteella yhteensä 200 päivältä, sekä niistä henkilöistä, joiden oikeus työmarkkinatukeen alkaa välittömästi työttömyyspäivärahan enimmäisajan täytyttyä.

Hallituksen tavoitteena on kannustaa työttömiä ottamaan vastaan myös toimeksiantosuhteessa tehtävää työtä. Kannustavuutta parannettaisiin muuttamalla työttömyysturvalakia siten, että enintään kaksi viikkoa kestävä toimeksiantosuhteen vastaanottava työtön säilyttää oikeutensa työttömyysetuuteen myös toimeksiannon ajalta. Toimeksiannosta saatava tulo kuitenkin otettaisiin huomioon työttömyysetuuden määrässä, eli henkilölle maksetaan soviteltua työttömyysetuutta. Toimeksiantosuhteessa tehtävää työtä koskeva muutos tarkoittaa käytännössä sitä, että te-toimisto ei enää arvioi lyhyiden toimeksiantosuhteiden osalta yritystoiminnan pää- ja sivutoimisuutta. Tämä poistaneekin pelkoa siitä, että toimeksiantosuhteen vastaanottaminen johtaa työttömyysturva-oikeuden menettämiseen kokonaan. Enintään kaksi viikkoa kestävä työsuhdeessa tehtävän kokoaikatyön ajalta soviteltua työttömyysetuutta maksetaan jo nykyään. — Tässä, arvoisa puhemies, ensimmäinen esitys. Jatkan kuivalla suulla seuraavaan.

Toinen esitys: hallituksen esitys työn vastaanottamisvelvollisuuden tiukentamisesta. Hallituksen strategisessa ohjelmassa linjataan, että hallitus uudistaa työttömyysturvaa tiukentamalla työttömien velvollisuutta ottaa vastaan työtä ja osallistua aktiivitoimiin.

Tässä muutamia kohtia: Työttömällä olisi kolmen kuukauden ammattitaitosuojaan päätyttyä velvollisuus hakea ja ottaa vastaan myös sellaista kokoaikatyötä, josta maksettava palkka työn vastaanottamisesta aiheutuneiden kustannusten jälkeen on pienempi kuin hänelle maksettava työttömyysetuus. Jos henkilöllä on oma auto käytettävissään, hänen edellytettäisiin käyttävän sitä työmatkoihin myös 80 kilometriin kotoa ulottuvan työssäkäyntialueen ulkopuolella. Työstä kieltäytymisen perusteella asetettava korvauksetonta määräaika pidennettäisiin, jos työtön kieltäytyy varmasta työpaikasta. Työpaikan sijainti työs-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 107/2016 vp

säkäyntialueen ulkopuolella ei olisi pätevä syy erota työstä. Työttömällä olisi pääsääntöisesti velvollisuus osallistua hänelle tarjottuihin työttömyysturvalaissa määriteltuihin työllistymistä edistäviin palveluihin ja niihin verrattaviin palveluihin silloinkin kun osallistumisesta ei ole sovittu työllistymissuunnitelmassa. Kotoutujilla olisi velvollisuus osallistua alkukartoitukseen ja opiskella kotoutumiskoulutuksessa työttömyysetuuden saamisen edellytyksenä.

Keskeistä esitetyissä muutoksissa on se, että työttömiä ohjataan hakemaan työtä ja parantamaan mahdollisuuksiaan työllistyä. Tähän ohjataan myös muuttamalla työttömyysturvalakia siten, että työstä kieltäytymisen perusteella asetettu karenssi alkaa vasta 30 päivän kuluttua työstä kieltäytymisestä. Eli karenssista aiheutuvan taloudellisen haitan voi siis jatkossa välttää nykyistä paremmin etsimällä uuden työpaikan ja menemällä työhön.

Viimeinen esitys, arvoisa puhemies: hallituksen esitys kilpailukyky sopimuksessa sovitusta asioista liittyen muutosturvaa ja työnantajan ja henkilöstön välistä yhteistoimintaa sekä työterveyshuoltoa koskevaan lainsäädäntöön. Tämä esitys perustuu siis työmarkkinoiden keskusjärjestöjen väliseen kilpailukyky sopimukseen. Esityksessä ehdotetaan muutosturvaa parannettavaksi siten, että työnantajalla olisi velvollisuus tarjota taloudellisesta ja tuotannollisesta syystä irtisanomalleen työntekijälle mahdollisuus osallistua työnantajan kustantamaan työllistymistä edistävään valmennukseen tai koulutukseen. Lisäksi työnantajalla olisi velvollisuus järjestää irtisanotulle työntekijälle työterveyshuolto kuuden kuukauden ajan työntekovelvollisuuden päättymisestä lukien. Työnantajalla olisi oikeus saada tuolta ajalta sairausvakuutuslain mukaista korvausta. Muutokset koskisivat työnantajia, joiden palveluksessa säännöllisesti työskentelee vähintään 30 henkilöä. Lisäksi edellytyksenä olisi, että irtisanotun työntekijän palvelussuhde on kestänyt vähintään viisi vuotta. Velvollisuus koskisi yksityisten työnantajien lisäksi myös valtiota ja kuntia.

Esityksessä ehdotetaan tehtäväksi myös työttömyysturvalakiin muutokset, joiden perusteella valmennus tai koulutus ei vaikuttaisi työttömäksi joutuneen henkilön työttömyysturvaan. Lisäksi tuloverolakiin tehtäisiin muutokset, joiden perusteella valmennus tai koulutus olisi henkilölle verovapaata etua. Kilpailukyky sopimukseen perustuen myös yhteistoimintalain soveltamisalaa muutettaisiin siten, että lakia sovellettaisiin vastaisuudessa myös ulkomaisten yhteisöjen sivuliikkeisiin, joissa työskentelevien työntekijöiden määrä olisi säännöllisesti vähintään 20. Nämä muutokset ehdotetaan tulemaan voimaan ensi vuoden alusta lukien. — Kiitoksia.

Puhemies Maria Lohela: Tässä kohtaa on nyt mahdollista käydä debattia, ja ajattelin, että teemme niin, että käytetään 2 minuutin puheenvuoroja minuutin sijaan. Tässä on niin monta asiaa yhtä aikaa.

14.20 Tarja Filatov sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kun käsittelemme näitä kolmea lakia samaan aikaan, niin voisi sanoa, että ensimmäinen on kohtuullinen, viimeinen on myönteinen, keskimäinen on kelvoton.

Jos lähdän tästä kelvottomasta liikkeelle, niin jos ajattelemme, että meillä on Tampereella yksinhuoltajaäiti, niin jatkossa näillä pelisäännöillä hänen pitäisi mennä Helsinkiin töihin, vaikka tuo palkka olisi pienempi kuin hänen työttömyysturvansa. Ja kun teidän hallituksenne perusteluissa sanotaan, että keskimääräinen työttömyysturva on hiukan päälle 1 000 euroa, niin jos Tampereelta lähdetään 1 000 eurolla Helsinkiin töihin ja bussi- tai junamatka maksaa yli 500 euroa, niin tilanne on kerrassaan kohtuuton.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 107/2016 vp

Mutta mitä tulee tähän ensimmäiseen esitykseen, niin siinä on myönteistä se, että työttömyysturvaa voidaan jatkossa käyttää aktiivisesti. Mutta tätä olisi voitu parantaa vielä yhdellä askeleella eliikkä ottaa käyttöön myös automaattinen työllistämissetelimalli. Nyt yhä edelleen tuota aktiivirahaa joudutaan puimaan työvoimatoimistoissa, TE-toimistoissa, eikä yrittäjä voi olla varma, saako hän palkkatuetun työntekijän. Silloin, kun tuo pelisääntö olisi automaattinen tietyillä kriteereillä, säästettäisiin TE-toimistoissa paljon työtä, jota voitaisiin käyttää fiksuun, osaavaan, asiantuntevaan työnvälitykseen, ja myös työnantaja voisi olla varmempi siitä, miten nuo pelisäännöt toimivat. Miksi te ette ottaneet käyttöön tätä automaattista Antti Rinteen mallia?

14.21 Anna Kontula vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Näissä esityksissä on paljon hyvää, näissä esityksissä on joitakin neutraaleja uudistuksia, mutta nyt porilaisena kiinnitän huomiota pahimpaan ongelmaan, joka näistä löytyy, ja se on vastikkeellisuuden lisääminen, joka väistämättä johtaa myös siihen, että sanktiot lisääntyvät siitä noin 100 000:sta, mikä niitä tällä hetkellä vuosittain määrätään.

Työvoimapolitiittiset sanktiot ovat keskeisiä syitä sille, miksi meillä tulottomien kotitalouksien määrä on kasvanut jo pidempään. Näissä perheissä elää näiden sanktion saaneiden työttömien lisäksi myös tuhansia lapsia, ja näin se on keskeinen tekijä myös lapsiköyhyyden takana. Vaikka kuitenkin ajattelisi näitä sanktioita vain itse tämän työttömyysturvajärjestelmän kannalta, ne ovat ongelmallisia myös sen näkökulmasta. Vaikka niiden avulla ehkä saadaankin joitakuuta patisteltua työvoimapolitiittisiin toimenpiteisiin, niin meillä on myös tieto siitä, että ne, jotka sanktioiden myötä tippuvat pois työttömyysturvalta, yleensä tippuvat pois myös koko työvoimapolitiittisista järjestelmistä, ja sillä on voimakkaasti passivoiva vaikutus suhteessa meidän virallisiin työmarkkinoihin. Tästä syystä ei ole mitään syytä olettaa, että vastikkeellisuuden lisääminen tukisi niitä meidän työttömyysturvajärjestelmän ensisijaisia tehtäviä, jotka tietenkin ovat auttaa ihmisiä työllistymiseen ja taata toimeentulo työttömyysjaksolta.

14.23 Antti Rinne sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kuten edustaja Filatov totesi, tässä on sekä hyviä että huonoja uudistuksia kysymyksessä. On hyvä, että passiiviturvan puolelta siirretään varallisuutta käyttöön aktiivipuolelle starttirahaan ja palkkatukimalliin, mutta kyllä minäkin ihmettelen kovasti sitä, kun täällä on useampaan kertaan keskusteltu tästä Antti Rinteen mallista, työllistämissetelistä, miksi se ei nyt löytynyt teidän vaihtoehtoonne. On yksinkertainen keino kuuden kuukauden työttömyyden jälkeen tarjota työttömälle tämmöinen työllistämisseteli, peruspäivärahan suuruinen seteli, reilut 700 euroa kuukaudessa, ja sen kautta hakeutua töihin.

Tämä säästäisi työvoimatoimistojen resursseja. Kävin keskustelun tässä joku päivä sitten TE-toimistojen ihmisten kanssa, ja kyllä siellä on huoli siitä, että tähän työnvälitystoimintaan on aivan liian vähän resursseja. Sen takia olisi nyt järkevää vähentää resurssien käyttöä tässä suhteessa: käyttää tätä passiivista rahaa hyvin yksinkertaisella mallilla aktiivitoiminnan tukemiseen. Työllistämisseteli on malli, jonka kautta hyvin helposti pääsee kiinni työelämään, ja kun meillä on kuitenkin 125 000 pitkäaikaistyötöntä, jotka vaativat erilaisia toimenpiteitä, vahvempia toimenpiteitä, niin nyt tällä voitaisiin sitten helpottaa niitten nopeammin työllistyvien ihmisten tilannetta joka tapauksessa.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 107/2016 vp

14.24 Sampo Terho ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kiitokset ministerille pitkäkköistä mutta erittäin mielenkiintoisesta esittelystä. Asiaa oli paljon, ja se palauttaa meille mieleen sen suuren kuvan, jota koko tämän vaalikauden olemme olleet jo toteuttamassa. Tämä on uudistusten hallitus, ja tälläkin yhdellä alalla on näin paljon kohtia kerralla meillä käsittelyssä.

Tässä on todella tuotu hyviä puolia esiin jo, nimenomaan uutena ja erinomaisena puolelta tämä työttömyysturvan aktiivisempi käyttö, mitä vuosia on haluttu ja kaivattu ja mikä nimenomaan on tällainen positiivinen keino lähteä edistämään koko kansakunnalle keskeistä työllisyyden parantamisen projektia.

Sitten oli edellisellä tämä työkokeilu, josta on tähän asti niin paljon ollut erilaista hämminkiä, osittain ja pääosin varmaan tahallista. Nyt meille lienee selvää, voitte tämän vielä varmistaa, että kyse on siis vapaaehtoisesta ja hyvin määräaikaisesta kokeilusta, jossa nimenomaan on tarkoitus ennen kaikkea antaa työttömälle halutessaan mahdollisuus osoittaa omat kykynsä niin, että on työnantajalle mahdollisimman riskitön se tilanne.

No, meillä on sitten kyseessä myös tämä kuntien tietojensääntöoikeuden lisääminen. Siis ministeri sanoi käsittääkseni, että tällä nimenomaan pyritään pitkäaikaistyöttömyyttä vastaan taistelemaan, mikä on tietenkin erittäin tärkeä asia. Voitte ehkä avata tätä meille vielä lisää sitten, kun saatte puheenvuoron.

Kaiken kaikkiaan totean, että tämä paketti on tässä vaiheessa erinomainen kokonaisuus, joka varmasti tuo meille lisää pontta työllisyystavoitteeseemme. Kysyisin vielä nimenomaan sitä suurta kuvaa ajatellen, onko tehty jonkinlaista puolueetonta virkamiesarviota siitä, kuinka paljon tämä osaltaan auttaa meitä saavuttamaan sen 110 000 uutta työllistä Suomessa.

14.26 Heli Järvinen vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Jaan kokonaisarviot siitä, että nyt käsittelemämme lakipaketit sisältävät hyvin erilaisia hyviä mutta myöskin huonoja osioita sisällään. [Ilkka Kanervan matkapuhelin soi.]

Jos palataan tähän ensimmäiseen lakipakettiin, on ilman muuta hyvä, että työttömyysturvaa jatkossa voidaan käyttää nimenomaan aktiivisesti työllisyyden edistämiseen starttirahana ja työllisyystukena. Se on ilman muuta hyvä asia. En näe automaattisesti huonona myöskään sitä, että työttömiä aletaan haastatella kolmen kuukauden välein. Se voi olla jollekin aivan elintärkeä asia. Mutta jos ne toteutetaan huonosti, on tietysti mahdollisuus myös siihen, että kokeilu tai tämä käytäntö menee täysin poskelleen. Siitä syystä edelleenkin olen huolissani TE-toimistojen sinänsä hyvää työtä tekevien virkailijoiden työtaakan kasvamisesta. Kun tiedetään, että tälle vuodelle kehyksistä vähennettiin työllisyysmäärärahoja 50 miljoonaa ja nyt 17 miljoonaa euroa osoitetaan takaisin nimenomaan näitä haastatteluja silmällä pitäen, niin kysymys on siitä, mitä kaikkia kommervenkkejä ja kuperkeikkoja TE-toimistoissa pitää osata tehdä, jotta näistä haastatteluista säällisesti selviydytään, kun vielä tiedetään se, että meillä on jo valtava määrä haastatteluja etukäteen ikään kuin siellä varastossa.

Mitä tulee tähän toiseen lakipakettiin, siinä on isoja ongelmia. Edustaja Filatov nosti erään tärkeän kysymyksen esiin. Toisen ongelman voisi kiteyttää sanaan "auto". Paljon riippuu siitä, onko työnhakijalla auto käytössä vai ei. Miten jatkossa TE-toimistossa selvitetään se, onko se todellisuudessa käytössä? Se jää isoksi kysymykseksi, ellei tätä ohjeisteta tarkemmin.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 107/2016 vp

Puhemies Maria Lohela: Tämä oli nyt minun puhemieskaudellani ensimmäinen kerta, kun jonkun edustajan puhelin soi. Mutta tietääkseni se vanha hyvä sääntö niistä kahvien tarjoamisesta on vielä voimassa, vai kuinka, edustaja Kanerva? (Ilkka Kanerva: Arvoisa puhemies! Absolut! — Naurua) — Mutta jatketaan keskustelua.

14.29 Antti Lindtman sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! On todella mukavaa, että kokenut edustaja Kanerva jatkaa tätä monivuotista, monella kaudella tapahtunutta, perinnettä, että hän mielellään tarjoaa kahvit eduskunnalle. Minä ehdotan, että siihen voitaisiin ottaa semmoinen lisäys, että jos se toisen kerran tapahtuu, niin sitten perään on syytä tarjota siihen mukaan avec.

Arvoisa rouva puhemies! On annettava, kun tätä kokonaisuutta katsoo, hallitukselle kiitos suunnanmuutoksesta. Kun vuosi sitten täällä, hallituskauden alussa, kysyimme näiden aktiivisen työvoiman määrärahojen perään, niin silloin vastaus oli, että ei tätä työttömyyttä näillä hoideta, ja leikkauksia perusteltiin nimenomaan sillä, että nyt tehdään muita muutoksia eivätkä nämä ole niin tärkeässä roolissa. No, aikaa meni hukkaan, ja se tietysti näkyy siinä, että esimerkiksi eilen julkaistun työvoimatutkimuksen mukaan kausitasoitettu työllisten määrä on vain 10 000 korkeammalla vuoden takaiseen verrattuna, eli se kertoo siitä, että edelleen kirittävää on tämänkin päätöksen jälkeen. Mutta hyvää on se, että hallitus näkee nyt aktiivisen työvoimapolitiikan merkityksen uudessa valossa.

Mutta, arvoisa puhemies, se, mikä tästä jää puuttumaan, on todella tämä Rinteen malli. Ja se on nimenomaan ajatus, että se olisi vähällä byrokratialla oleva automaattinen palkkatuki. Ja miksi se juuri nyt pitäisi ottaa käyttöön? Koska muutos on tapahtunut. Yhä useampi uusi työsuhte syntyy pieniin yrityksiin, ja nimenomaan pienissä yrityksissä byrokratia on myrkkyä.

Kysyn ministeri Lindströmitä: On hyvä, että olette nyt muuttanut linjaa, näette aktiivisen työvoimapolitiikan tärkeyden. Voisitteko viedä sen niin pitkälle, että esimerkiksi lukuisten pienyritysten mahdollisuutta palkata työntekijä vähällä byrokratialla helpotettaisiin? Ja kysyn vielä loppuun: pidätkö edelleen kiinni lupauksesta, että ette tuo uusia työttömyysturvan karensseja tänne eduskuntaan?

14.31 Markku Rossi kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! On näköjään syytä kerrata Sipilän hallituksen hallitusohjelmaa. Käytännössähän se lähtee aivan suoraan siitä, että "sosiaali- ja työttömyysturvaa uudistetaan niin, että se kannustaa työn nopeaan vastaanottamiseen, lyhentää työttömyysjaksoja ja alentaa rakenteellista työttömyyttä ja säästää julkisia voimavaroja". Elikä ajatushan on juuri senkaltainen kuin nyt ministeri Lindströmin esittelemä esityspaketti kokonaisuudessaan on, eli siirrytään siis tietäntyyppiä passiivisesta tukemisesta aktiiviseen tukemiseen eli siihen, mitä täällä on perätty. Siinä on hienoa kuulla, että myös oppositio näkee tässä esityksessä paljon hyvää.

Jokaisessa hallituksen esityksessä voi olla aina jotakin korjattavaakin, ei siinä sen kummempaa ole. Aika näyttää sitten, mitkä järjestelmät eivät toimi, mutta tämä on kaiken kaikkiaan uudistus, jota uskallan kyllä kutsua vuosituhannen uudistukseksi. Tämä vie eteenpäin juuri Suomen elämää niin, että siinä on mukana elementtejä, joita voisi kutsua klassisesti sekä porkkanaksi että tietyllä lailla myös kepiksi. Mehän tarvitsemme kaikki rajoja, porkkanaa ja keppiä itse kukin, ei siinä ole työttömien syyllistämisestä millään lailla kysymys. Meilläkin jokaisella on sääntömme yhteiskunnassa. Ja tässä mielessä kyllä, kun jul-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 107/2016 vp

kisesta tuesta on kysymys, huolenpito edellyttää myös sitä, että näitä sääntöjä voidaan sitten asettaa.

Kun täällä on viitattu muun muassa autoon, niin jotkut puolueet ovat tainneet olla vaatimassa esimerkiksi kilometrikorvausten leikkaamista, se ei ehkä siihen ideologiaan sovi. Hallituksen linja on — tulkoon se tässäkin yhteydessä sanottua — että kilometrikorvauksia ei tulla leikkaamaan, se on meille aivan selkeä asia. Kaikki nämä uudistuspaketin sisältökysymykset ovat yksityiskohtia mutta vievät tätä suurta perustavoitetta eteenpäin: passiivisuudesta aktiivisuuteen.

14.33 Sari Essayah kd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Niin kuin täällä monen oppositioedustajan suulla on tullut sanottua, niin tässä paketissa on hyviä ja keuhollisia ja sitten niitä vähemmän hyviä esityksiä. Muutosturvaan, työnantajan ja henkilöstön väliseen yhteistoimintaan ja työterveyshuoltoa koskevaan lainsäädäntöön tulevat muutokset liittyvät tähän kiky-sopimukseen, ja niistä ei ehkä sen enempää. Ne ovat kaikki sinälänsä ihan positiivisia.

Sitten ehkä tästä ensimmäisestä lakipaketista. On todella hyvä, että tätä työttömyysturvaa aktiivista käyttöä ollaan nyt viemässä eteenpäin. Kristillisdemokraatit ovat esittäneet jo viime vuodesta lähtien sitä, että todellakin pystyttäisiin myöskin tätä ansiopäivärahaa käyttämään sadan viimeisen päivän osalta. Tässä hallituksen esityksessähän nyt tätä perusosaa ja peruspäivärahaa ja työmarkkinatukea käytetään sitten aktiivitoimintaan eli kää palkkatukeen, starttirahaan ja myöskin sitten liikkuvuusavustukseen.

Hallitus on huomannut jälleen kerran, että näitä omia esityksiä täytyy hioa ja myöskin tarkentaa, ja tämä liittyy sitten näihin työttömien kolmen kuukauden haastatteluihin. Elikä siellä matkan varrellahan huomattiin, että tässä käytetään niin sanotusti viranomaisvaltaa ja silloin tätä ei voida ulkoistaa yksityisille yrityksille. Tämäkin on ihan tärkeää, että tämä muutos on tehty. Äskes tässä saimme varmaan useat myöskin kännykkäämme viestien siitä, että rintamaliisan indeksileikkaus kumotaan. Elikä tämä on hallitus, joka oppii tässä matkan varrella näissä asioissa. Siinä mielessä täytyy sanoa, että tämä opposition työ tuntuu mielekkäältä, kun hallitus korjaa näitä liikkeitään.

Mutta ehkä viimeisenä otan vielä esille tämän, että kristillisdemokraattien kannustavan perusturvan malli olisi ollut se, millä tämä keskimäinen huono esitys voitaisiin ratkaista. Eli on kohtuutonta, että työtön joutuu heikompaan tilanteeseen, kun hän ottaa työtä vastaan, ja tästä kyllä haluaisin kuulla ministeriltä vielä lisää perusteluja.

14.35 Jari Myllykoski vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Hyvä, parempi, paha, tai mitenkä nyt olikaan, kaikkia tähän pakettiin liittyviä asioita.

Mutta olisin erityistä yksityiskohtaa kysynyt ministeriltä: Kun näitä kolmen kuukauden välein olevia haastatteluja on, eli työtön voi vapaaehtoisesti hakeutua tällaiseen näyttöön, että osaa, oman osaamisensa näyttöön, niin onko ajateltu jotain kriteeristöä, mikä velvoittaisi tavallaan sitten työnantajan kuittaamaan sen, että "hei, tämä kaveri viikon täällä työskennellytään on omalla työllään osoittanut omaavansa ne edellytykset tämän työn vastaanottamiseen"? Eli missä vaiheessa konkretisoituu se, että niitä kuukauden pätkiä ei ole 30 peräkkäin sillä työpaikalla, kun niitä näyttäjiä käy siellä työpaikalla? Onko ajateltu, mitenkä mahdollistuu se osaamisen näyttö? Ollaanko ajateltu, onko jotain resursseja, millä niillä pienillä työpaikoilla, sillä henkilöstöllä on mahdollisuus opastaa tätä näyttöön haluavaa työtöntä, että on edellytyksiä näyttää sitten sitä osaamistaan tähän työtehtävään? Eli missä

Pöytäkirjan asiakohta PTK 107/2016 vp

on se kriteeristö, kuinka arvioidaan, että henkilö on kyvykäs osoittamaan oman osaamisen-
sa ja sitä kautta työllistymään tälle työnantajalle?

14.37 Lauri Ihalainen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tässä on paljon hyviä asioita ja totta kai kritiikin aihehtakin. Nämä kiky-sopimukseen liittyvät asiat ovat kaikki sellaisia positiivisia myös työntekijöiden kannalta. Ehkä siihen listaan voisi lisätä, että kiky-sopimushan pelasti myös tämän omaehtoisen ammatillisen aikuiskoulutuksen rahoituksen, joka oli menossa aika huonoon suuntaan, ja sitäkin korjattiin osana kiky-sopimusta.

Kiinnittäisin huomiota erityisesti siihen, että nämä kolmen kuukauden välein tehtävät haastattelut ovat sinänsä ihan tärkeä juttu, jos lähdetään siitä, että ne kyetään tekemään laadullisesti. Keski-Suomessa joudutaan tekemään, tai päästään tekemään 500 haastattelua — tai pitäisi tehdä — kuukaudessa. Tästä kyllä seuraa, että pitää olla aika paljon resursseja, jotta ne haastattelut muodostuvat laadullisiksi ja varsinkin, jos sen perusteella sitten jatkossa tehdään päätöksiä siitä, tuleeko karenssia vaiko ei. Ensimmäinen kysymys kuuluu: Kytetäänkö näihin haastatteluihin ja siihen keskusteluun tämä karenssiasi? Siinä täytyy olla tosi tarkka, että ne ovat laadukkaita, ja oikeusvarmuuden kannalta ihmisille pitää olla pätevät kriteerit. Tähän liittyy myös se toinen ajatus, että tässä on niin monta asiaa, jotka hallitus päätti siirtää keväällä neuvoteltavaksi, kolmikantaisesti valmisteltavaksi, koskien tätä työllisyyspakettia, koskien myös ansioturvan käyttöä, koskien omaehtoisen koulutuksen mahdollisuuksia. Eikö olisi ollut järkevämpää, että tätä kokonaisuutta olisi katsottu yhdessä silloin keväällä eikä lähdetty viemään tällaisia yksittäisiä asioita nyt kaikkia eteenpäin, koska silloin olisi voinut arvioida laajemminkin sen uudistuksen merkittävyyttä. Tätä peräänkuulutan, tämän asian tärkeyttä ja merkittävyyttä.

14.39 Timo Heinonen kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Kiitokset ministeri Lindströmille esittelystä ja hyvistä esityksistä, jotka vievät meidän työttömyysturvaamme aktiiviseen suuntaan. Työllisyystilanteessa on aivan hienoisia merkkejä paremmasta ollut. Myönteisiä uutisia on myös saatu teollisuuden puolelta, jotka toivottavasti tulevat avaamaan uusia työpaikkoja, lisää työllisyyttä tähän maahan. Esimerkiksi Meyer Turun isot, merkittävät tilaukset ovat tällaisia, jotka säteilevät toivottavasti pitkälle koko Suomeen. Myös yritysbarometri kertoi siitä, että yritysten luotto tulevaisuuteen on parantunut, ja toivottavasti sekin lupailee lisää uusia työpaikkoja tähän maahan, sillä nimittäin kyllä se on yksinkertaisesti vain totta, että työ on lopulta sitä parasta sosiaaliturvaa.

Nämä määräaikaishaastattelut ovat kyllä tervetulleita. Moni kokee jäävänsä yhteiskunnan ulkopuolelle, ja nyt meillä nimenomaan pitkäaikaistyöttömyydessä on kasvua ja nuorten pitkäaikaistyöttömien kohdalla. Nämä ovat sellaisia ryhmiä, joihin nyt pitää puuttua aktiivisesti, niin kuin ollaan tekemässä, eikä pidä nähdä tätä minkäänlaisena rangaistuksena vaan nimenomaan välittämisenä, missä haetaan työllistämissuunnitelmaa ja sitä kautta tietä takaisin työhön. Aktiivinen työttömyysturva on tervetullutta, starttirahan käytön laajentaminen on hyvä asia ja myös se, että kilpailukyky sopimus saa myös eduskunnassa laajaa kannatusta ja hyväksyntää, sillä se on kuitenkin lopulta työntekijöiden ja työnantajien neuvotteleva kokonaisuus ja hyvä, että nämä kokonaisuudet nyt määrätietoisesti viedään myös arkeen. Kikyllä on isot odotukset siitä, että se tulee omalta osaltaan meidän työllisyystilannettakin parantamaan.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 107/2016 vp

14.41 Outi Alanko-Kahiluoto vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Tässä salissa me varmasti jokainen olemme sitä mieltä, että jokaisen pitäisi voida tehdä työtä menettämättä sosiaaliturvaa tai pelkäämättä sitä, että työttömyysturva menee, jos ottaa työtä vastaan.

Nyt tähän ensimmäiseen lakipakettiin, jonka ministeri esitteli, sisältyi sellainen ajatus, että työnhakija voisi työllistää itsensä kaksi viikkoa päätoimisena yrittäjänä menettämättä oikeutta työttömyysturvaan. Eli silloin hän saisi soviteltua työttömyysetuutta, jos tämä päätoiminen yrittäjyys kestää vain kaksi viikkoa. Nyt jos ymmärrän oikein, niin tässä ongelmaksi jää edelleen se, että itsensä työllistäjät tulkitaan siis jatkossakin päätoimisiksi yrittäjiksi, joilla ei ole lain mukaan oikeutta työttömyysturvaan, paitsi jos yrittäjyys kestää alle kaksi viikkoa, kuten nyt ehdotetaan. Mutta kyllä tämä herättää aika paljon kysymyksiä, nimittäin mitä nyt sitten on sellainen yrittäjyys, joka otetaan aina pöytälaatikosta kahdeksi viikoksi kerrallaan? Ja entäs sitten ne itsensä työllistäjät, joilla olisi mahdollisuus tehdä työtä esimerkiksi kolme viikkoa tai neljä viikkoa? Onko sitten niin, että he eivät voi tätä työtä ottaa vastaan, jos on riskinä se, että heidät tulkitaan edelleen siis itsensä työllistäjinä päätoimisiksi yrittäjiksi, mistä siis seuraa se, että heillä ei ole oikeutta työttömyysturvaan?

Elikkä kyllä minusta nyt kuulostaa siltä, että se hallituksen vuoden alusta säätämä työttömyysturvalaki, joka oli ja on hyvin ongelmallinen, pitäisi käsitellä ihan erikseen eikä tuoda tällaisia pieniä epätoivoisia paikkauksia osana jotakin lakiesitystä, joka jättää paljon enemmän kysymyksiä auki kuin mihin se vastaa.

14.43 Leena Meri ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Muutamia asioita ottaisin vielä ylös. Tässä on ollut joitakin hyviä puheenvuoroja, ja kiitos siitä, että myös oppositiosta on tullut myönteistäkin näkemystä.

Edustaja Lindtman tosin totesi, että kausi on mennyt nyt hukkaan, että on tullut vain 10 000 uutta työllistä. Minusta kuitenkin suunta on hyvä aina silloin, kun se on plusmerkinen — eikä miinusmerkinen, kuten viime kaudella.

Lisäksi meillä työ- ja tasa-arvovaliokunnassa on tullut esille, että erityisesti nuoret kokevat erittäin tarpeellisiksi nämä henkilökohtaiset kontaktit ja siksi ne ovat tervetulleita. He ovat itse toivoneet henkilökohtaisia tapaamisia, jos ovat saaneet sen itse päättää.

Keskustelusta on nyt unohtunut täällä eräs tärkeä parannus, elikkä työnhakijan oikeus etuuksiin katkeaa vasta 30 päivän kuluttua siitä, kun mahdollinen väärinkäytös tai karenssiaika alkaisi. Elikkä nythän tilanne on se, että karenssi alkaa heti, ja tilanne voi olla se, että työttömällä ei ole yhtään rahaa ja sitten käykin niin, että tämä katkaiseminen on ollut perusteeton. Elikkä nyt on 30 päivää aikaa, ja se asia ehditään selvittää, ja voi olla, ettei se katkea ollenkaan, ja se on erittäin hyvä asia.

Ja vielä olisin kysynyt, kun tästä oman auton käytöstä olen saanut kysymyksiä: lähdetäänkö siinä selvittämään Trafin rekistereistä vai mitä tehdään vai luotetaanko siihen, että ihminen ilmoittaa, että auto on käytössä tai omistan auton mutta se on puolison käytössä? Jos olen ymmärtänyt oikein, niin hallitus ei lähde tekemään mitään auton omistajuusselvityksiä, vaan ihmisen sanaan luotetaan. Onko näin?

14.44 Merja Mäkisalo-Ropponen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tässä lakipaketissa on todellakin paljon hyviäkin asioita, mutta kyllä siinä on myöskin ihmetyksen aiheita, jos näin sanon.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 107/2016 vp

Nämä työntekijöiden säännölliset haastattelut ovat periaatteessa ihan hyvä asia, kunhan ne järjestetään niin, että ne ovat ohjaavia ja kannustavia tilanteita ja niissä on riittävästi aikaa kohdata se ihminen ja hänen elämäntilanteensa. Ne eivät auta, jos ne ovat tämmöisiä viiden minuutin visiittejä. Siksi kysynkin ministeriltä, riittävätkö resurssit nyt kunnollisiin ja perusteellisiin haastatteluihin. Mutta toisaalta, jos tähän haastatteluun sitten jatkossa liitetään kolmen kuukauden välein tapahtuva työttömyysturvan alentaminen tai karenssiuhka tai joku muu vastaava, niin kyllä tästä haastattelusta voi tulla jotain muuta kuin kannustus. Että siitä tulee silloin kyllä semmoinen pelon ja ahdistuksen aihe, eikä se silloin auta sitä ihmistä itseään.

Meillä puhutaan, ja hallituskin puhuu, paljon tästä Tanskan mallista, mutta tosiasia on se, että Suomen resursseilla ei Tanskan mallia kyllä saada aikaan. Tanskassa on työvoimavirkailijoita Suomeen verrattuna yli 20-kertainen määrä, ja jos me emme sinne työvoimatoimistoon saa nyt niitä ammattihenkilöitä, niin ei tämä työntekijöiden auttaminen, tukeminen ja ohjaaminen sinne työn pariin onnistu. Tämä työvoimavirkailijoiden mahdollisuus tehdä tätä ydintehtäväänsä olisi helpottunut, jos käyttöön olisi otettu tämä Rinteen yksinkertainen ja automaattinen setelimalli. Nyt TE-toimistojen työntekijät joutuvat jatkosakin tekemään hallinnollisia päätöksiä, ja siihen menee ihan turhaan aikaa.

14.46 Ilmari Nurminen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kuten täällä on todettu, esityksessä on menty parempaan suuntaan, mutta paljon huolia on myös herännyt, ja kysyisinkin muutamaa tarkennusta täällä ilmenneisiin asioihin.

Ensinnäkin tämä työnäyte: Tätä on hieman muutettu, mutta malli on vapaaehtoinen, kuten on tuotu esille, mutta edelleen näen riskinä, että työnantaja voi vaatia tätä työnäytettä ennen mahdollisuutta päästä tähän palkkatyöhön. Kysyisin, miten tällainen toiminta työnantajalta käytännössä estetään, koska kuitenkin tähän työnäytteeseen pitää hakeutua, jos on avoin työpaikka vapaana, ja jos käytännössä tekee työtä mutta työ on palkatonta, niin millä se konkreettisesti estetään, ettei tule tavaksi käyttää sitä.

Toiseksi kiinnittäisin huomiota myös näihin kolmen kuukauden haastatteluihin. Täällä on tuotu huoli näistä TE-keskusten resursseista ja sitten tästä sanktioelementistä. Itse näen erittäin tärkeänä, että meillä on henkilökohtaista apua ja palvelua ja me autamme ihmisiä työhön ja opiskeluihin ja olemme ohjaavana siinä. Mutta kun kuitenkin Ruotsissa on noin 16 kertaa ja Tanskassa jopa yli 20 kertaa enemmän näitä työvoimavirkailijoita, niin miten tämä käytännössä voidaan näillä resursseilla toteuttaa? Ja nyt kun ministeri on paikalla, niin vielä kysyisin konkreettisen kysymyksen liittyen näihin mahdollisiin sanktioihin, että onhan pelko aiheeton, että lisäsanktioita työttömille voitaisiin suunnata esimerkiksi näiden kolmen kuukauden haastattelujen yhteydessä. Kun nyt katsoo hallituksen politiikkaa, niin haluan tähän vielä varmistuksen.

Puhemies Maria Lohela: Vielä yksi puheenvuoro ennen ministeriä.

14.48 Antero Laukkanen kd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Tämä passiivisesta työttömyydestä aktiiviseen työllistymiseen ja joustamattomuudesta joustavuuteen on myös kristillisdemokraattien tavoite työllisyyden hoidossa. Suomalainen haluaa tehdä työtä, sen me kaikki voimme allekirjoittaa. Myös tämä työttömyysturvan käyttäminen palkkatukeen ja starttirahaksi on uusi, tervetullut ja ollut meilläkin jo pitkän aikaa ohjelmassa. Joten kaiken kaikkiaan yhdyn näihin positiivisiin näkemyksiin, mitä nämä la-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 107/2016 vp

kiesitykset nyt tuovat, ja yhdyin myös tähän edustaja Filatovin tuomaan huoleen tästä yhdestä laista, joka ikään kuin pakottaa satojen kilometrien päästä ottamaan pienipalkkaista työtä vastaan.

Haluaisin kysyä, kun tämä kokeilu-aika tässä rekrytointikokeilussa on 18 kuukautta, oletko pohtineet, mitä tämän jälkeen tapahtuu. Tämä varmasti mietityttää montaa työtöntä. Mikä on se tilanne sitten, kun ne määrärahat loppuvat ja ei tiedetä, mitä on sen kahden vuoden päästä? Se menee kuitenkin aika nopeasti, niin tähän toivoisin vähän lisävalaistusta.

Puhemies Maria Lohela: Sitten ministeri Lindström, enintään 5 minuuttia.

14.50 Oikeus- ja työministeri Jari Lindström: Kiitoksia, rouva puhemies! Ja kiitoksia erittäin asiallisesta keskustelusta. Kyllä, tässä esityksessä on paljon hyvää ja sitten on paljon myös sellaisia puolia, jotka ovat tietysti kielteisiä. Se on ilman muuta tunnustettava, mutta pitää nähdä tämä koko kuva, mitä tässä ollaan tekemässä.

Lähdetään liikkeelle kahdesta isosta jutusta, mitkä näissä puheenvuoroissa tulivat esille: haastattelut ja sitten toisaalta TE-toimistojen resurssit.

Ensinnäkin näitten haastattelujen tehtävä — olen moneen kertaan sanonut — ei ole kiusata ihmisiä. Niiden tavoite ei ole sanktiointi, vaan niiden tavoite on auttaa ihmistä. Se on se johtava ajatus.

Sitten täällä kysyttiin yksityiskohtaisesti tästä, miksi nyt sitten tässä rahoitusuudistuksessa ei päädytty tähän niin sanottuun Antti Rinteen malliin. Palkkatuki ja starttiraha ovat jatkossakin harkinnanvaraisia etuuksia, joiden myöntäminen edellyttää TE-toimiston työvoimapolitiittista tarkoituksenmukaisuusharkintaa. Toisaalta kun aloitin tämän työn, minulla oli tilanne, jossa joka puolelta Suomea alkoi tulemaan viestiä, että rahat on loppu, pitäisi ostaa Volvo, eli meidän täytyi ruveta miettimään, mitä me tälle teemme. Ja kun se yleinen linja on ollut hallituksella se, että joka paikasta on jouduttu nipistämään sitä rahaa — eikä ainoastaan nipistämään vaan ottamaan reilusti pois — niin silloin se ajatus on ollut se, miten olemassa olevia rahoja voidaan käyttää fiksummin. Ja siitä tultiin sitten tähän malliin, jota nyt olen tässä esittelemässä. Niin kuin täällä on tullutkin, kiitos siitä, tämä on koettu positiivisena. Me saamme nyt 95 miljoonaa lisää rahaa palkkatukeen ja starttirahaan, liikkuvuusavustukseen, ja pääsisimme toivottavasti siitä jokavuotisesta ongelmasta, että rahat loppuvat kesken. Ja tämä on minun mielestäni tärkeää. Se, mikä tavallaan tässä ajatuksessa — edelleen menen tähän niin sanottuun Rinteen malliin — että työttömällä on se tieto olemassa, onko hänellä sitä palkkatukea, kun hän sitä työtä menee hakemaan, se on tietenkin ihan olennainen juttu. Tämän ajatuksen kyllä ymmärrän, ja se on minun mielestäni ihan perusteltu, mutta hallitus on siis päätenyt tämmöiseen malliin. Voi olla, että sitten seuraavalla kerralla, kun SDP istuu hallituksessa, niin ajatte sitten tämän Rinteen mallin läpi, mutta nyt mennään näin. Sama ajatus eri tavalla toteutettuna.

No, sitten tietysti tämä iso kuva näistä haastatteluista: miten TE-toimistojen resurssit riittävät? Totta kai me olemme tunnistanee tämän ja tiedämme, että sillä vähän reilulla 2 000 työntekijällä tämä haaste tulee olemaan valtava, jollei peräti mahdoton. Sen takia hallitus on tehnyt päätöksen siitä 17 miljoonasta eurosta, joka ei sekään yksin riitä, vaan meidän pitää katsoa sitä koko 51 momentin sisällä olevaa rahaa, jota käytetään ylipäätään näihin ostopalveluihin. Mitä siellä voidaan tehdä, miten voidaan tehostaa sitä toimintaa, niin että ne rahat riittävät? Sen lisäksi tietysti kuntien puolelta — tänään viimeksi Kunta-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 107/2016 vp

liiton ihmisiä ja KT:n työnantajia olen tavannut — on myös esitetty, että he voivat tulla tässä apuun. Ja se on mielenkiintoinen tarjous, koska kyllä tässä tarvitaan monia tekijöitä.

Tämän uutisoinnin otan kyllä myös omaan piikkiini. Silloin alun perin, kun tästä 17 miljoonasta päätettiin, tehtiin vähän ääneen ajattelua ja se ikään kuin tulkittiin, että hallitus olisi päättänyt, että tämä raha käytetään tämmöiseen palveluiden ostamiseen yksityisiltä, ja näinhän me emme ole päättäneet missään vaiheessa vaan että se on tukena tälle muulle toiminnalle, koska me tiedämme, että nämä resurssit ovat tiukalla.

Sitten oli yksi tämmöinen kysely tästä rekrytointikokeilusta ja siitä, että jos nyt sitten ei mene, niin miten siinä tulkitaan tätä. Edelleen vielä kerran: se on vapaaehtoista. Jos sinne ei mene tai sen keskeyttää, niin siitä ei seuraa mitään karenssia eikä työssäolovelvoitetta. (Kimmo Kivelä: Tämä selvä!) Sen pitäisi olla minun mielestäni nyt aika selvää pääsinlihaa, eli tämmöisen pelon pitäisi olla tarpeeton. Toivottavasti tämä tuli nyt tässä kohtaa selvästi sanottua.

Lopuksi, edustaja Lindtman. Sanoitte, että me olisimme jotenkin kokeneet, että eivät ole tärkeässä roolissa nämä työllistämismäärärahat ynnä muut. Totta kai me olemme kokeneet, että ne ovat tärkeässä roolissa, (Antti Lindtmanin välihuuto) mutta eivät sillä lailla, että me jatkuvasti lisäämme niitä rahoja, vaan kuten sanoin, mietitään miten olemassa olevia rahoja voidaan käyttää fiksummalla tavalla. Nyt me olemme tehneet tämmöisen avauksen, ja minun mielestäni tämä on historiallinen avaus.

Pahoittelen, etten ehdi kaikkeen vastaamaan tässä ajassa.

Puhemies Maria Lohela: Otetaan vielä toinen kierros vastauspuheenvuoroja, 2 minuutilla mennään edelleen. — Edustaja Kiljunen.

14.55 Anneli Kiljunen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Sanoisin ministeri Lindströmille ensiksi suuret kiitokset siitä, että kuntien työpajojen mahdollisuus toimia jatkossakin nyt toteutuu ja te olette kuullut sekä alan asiantuntijoita että myös meitä kansanedustajia, kun olemme peränneet tätä. Siitä teille suuri kiitos.

Mutta tässä rinnalla haluaisin herättää toisen kysymyksen, joka koskettaa nimenomaan niitä ihmisiä, jotka joutuvat työttömänä hakemaan töitä. Esimerkiksi jos Kouvolasta perheenäiti velvoitetaan ottamaan Helsingistä työpaikka, matkakustannukset ovat noin 400 euroa, ja jos sitten palkka hänellä on noin reilut tuhat euroa, niin käytännössä, jotta hän selviää kaikista niistä kustannuksista, se tarkoittaa pahimmillaan sitä, että hän joutuu hakemaan toimeentulotukea. Ja me tiedämme tällä hetkellä, että toimeentulotuessa ei huomioida tämäntyyppisiä matkakustannuksia, mikä voi sitä kautta ajaa ihmiset tavallaan semmoiseen kustannusloukkuun, josta on vaikea selviytyä.

Nyt kysyisin teiltä: oletteko keskustellut ministeri Mattilan kanssa siitä, miten toimitaan näissä tilanteissa, joissa taloudellisen tilanteen takia ihmisellä ei ole mitään edellytyksiä ottaa työtä vastaan, ja miten kunnat huomioivat sitten jatkossa nämä työmatkakustannukset harkinnanvaraisesti toimeentulotuessa?

14.57 Markus Mustajärvi vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ei käy kateeksi ministeri Lindströmin tehtävää, kun ajatellaan kokonaistyöttömyysastetta ja ennen kaikkea sitä, että ministeri Lindström, niin kuin tämä hallituskin, joutuu nyt kohtaamaan osin menneitten aikojen syntejä siinä mielessä, että jo takavuosina Suomessa on luovuttu aktiivisen pohjoismaisen työllisyyspolitiikan linjasta, ja jälki on sitten tämän näköistä: pitkäai-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 107/2016 vp

kaistyöttömyys kasvaa koko ajan ja — mikä huolestuttavinta — yli kaksi vuotta työttömänä olleitten määrä. Ja mitä pidempään tämä työttömyys kestää, sitä heikommat ovat henkilön omat eväät selviytyä.

Aikoinaan, kun itse toimin työvoimatoimiston johtajana Suomen pahimmassa työttömyyskunnassa Sallassa pahimman laman aikaan 1990-luvulla — kunnan työttömyys oli 38 prosenttia — niin kuitenkin sillä, että määrärahojen suhteen oli jonkunlainen ennustettavuus, oli iso merkitys, vaikka tietenkään ne rahat eivät riittäneet. Ja sinällään se, mistä se raha tulee, ei ole oleellista, kunhan sen käyttö on joustavaa. Esimerkiksi minä itse kävin suoranaista kauppaa työttömien kanssa: jos oli sellainen henkilö, joka pystyi työssäoloehdon täyttämiseksi itse keräämään osan siitä työssäoloehdosta, minä tein tarjouksen, että työhallinto tulee vastaan ja tukityöllä järjestää sen lopun, että henkilö pystyy perheensä ja oman perusturvansa varmistamaan sillä tapaa. Ja se onnistui sillä, että tiedettiin, mikä se määrärahatilanne on. Nyt sitä tietoa ei ole ollut oikeastaan kenelläkään, eikä ole enää kunnollista työvoimatoimistoverkkoa eikä niitä henkilöitä, jotka ottavat työttömät kiinni.

Tanskan mallissa ei oleellista ole virkailijoitten määrä vaan se, että siellä satsataan toissaan paljon enemmän resursseja. Jokin vuosi sitten esimerkiksi vajaakuntoisten työllistämiseen käytettiin 8-kertainen määrä verrattuna Suomeen, kun otettiin huomioon bruttokansantuote ja työttömyysaste.

14.59 Katri Kulmuni kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tässä keskustelun lomassa täytyy tietenkin aina muistaa se suuri kuva, minkälaisesta asetelmasta on lähdetty liikkeelle. Aika on tietenkin ollut erittäin vaikea, ja toki monia kipeitäkin asioita on tehty. Mutta sitten se on monesti myös semmoinen katsantokysymys tietysti, kun mennään vaikka näihin kolmen kuukauden välein suoritettaviin haastatteluihin. Kyllä näen, että niissä on valtava mahdollisuus myös ennen kaikkea sitten ohjata ja antaa tukea ja ottaa koppi myös siitä ihmisestä, että käydään näitä asioita yhdessä läpi. Kaikilla ei ole ollenkaan sellaista turvaverkkoa kuin pitäisi olla, ja siksi on tärkeää, että edes viime kädessä se lähin omainen voi olla viranomainen.

Arvoisa puhemies! Kuitenkin suuressa mittakaavassa työttömyys on kääntynyt laskuun. Viime vuonna syyskuussa työttömyysluku oli 8,4 prosenttia, tänä vuonna 7,7 prosenttia. Jos asettaa nämä siihen suureen kontekstiin, niin sikäli suunta vaikuttaa olevan oikean kaltaisen, ja paljon positiivisia uutisia monelta eri toimialalta ja elinkeinosektorilta on tullut. Toki tämä on semmoinen kokonaisuus: kun tehdään vaikeita päätöksiä ja kiristyksiä ja säästötoimiakin, niin ne kaikki pitää asettaa mittasuhteisiin ja ymmärtää myös sitä ongelmallisuutta ja problemaattisuutta, mikä liittyy sellaisen henkilön tilanteeseen, joka on pitkään ollut vailla työtä. Toki sellaista henkilökohtaista lähestymistä myös tarvitaan, ja sitä minusta tämä kolmen kuukauden haastattelu esimerkiksi tuo kyllä esille.

15.01 Peter Östman kd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Hallituksen tavoite on ehdottomasti hyvä, kun tarkoituksena on vähentää rakennetyöttömyyttä, alentaa työllistämiskynnystä sekä lyhentää työttömyysjaksoja.

Yksi ydinongelma työpaikkojen vähäisyyden ohella tällä hetkellä on, että meillä on hyvin monimutkainen työllistämistukijärjestelmä, joka ei tue pitkäaikaistyöttömien palkkaamista. Tukijärjestelmän kehittämiseen on saatava käyttäjän näkökulma eli hyödynnettävä tukea käyttävien yritysten asiantuntemusta. Jos me haluamme pitkäaikaistyöttömien työl-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 107/2016 vp

listämistä helpottaa, niin vaikuttavinta olisi vähentää työnantajien hallinnollista taakkaa työllistämistukien hakemisessa.

Arvoisa ministeri, kysyn, miten te ministerinä arvioitte: onko tämä järjestelmä yhtä byrokraattinen kuin nykyinen järjestelmä, ja miten pystyisitte vakuuttamaan yrittäjät, että heidän kannattaa oikeasti nyt hyödyntää tämä uusi mahdollisuus?

15.02 Maria Tolppanen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Täällä on puhuttu tänään, että nämä toimenpiteet vähentävät julkisia voimavaroja, mutta tähän on täysin toisinpäin. Kolmen kuukauden välein tehtävät haastattelut vaativat lisää julkisia voimavaroja ja vaativat lisää varoja: 17 miljoonaa, kuten ministeri äsken sanoi. Arvoisa ministeri, onko laskettu, kuinka paljon tämä vaikuttaa esimerkiksi harkinnanvaraisten sosiaaliturvamenojen kasvamiseen, jos näitä vähennyksiä tulee yksi päivä per kuukausi, joka tarkoittaa kolmessa kuukaudessa kolmea päivää? Kaikkihan toivovat, että näin ei käy, mutta, arvoisa ministeri, onko harkittu sellaista mahdollisuutta, että TEMillä, työvoimatoimistoilla olisi velvoite osoittaa työttömälle, joka tulee haastatteluun, työpaikka 18 tunniksi tai työvoimapolitiittinen toimenpidepaikka 18 tunniksi, jolloin päästäisiin siihen, että ihminen saisi jotenkin kiinni elämästä mutta ei kuitenkaan menettäisi mitään, jollei yksin pysty tätä asiaa hankkimaan?

Sitten toinen asia. Nyt jos puhutaan tästä rekrytointikokeilusta tai vapaaehtoisesta ilmaistystä, mitä nyt ihminen voi tehdä, niin tässä minä hirveän paljon ihmettelen sitä asiaa, että miksi tästä rangaistaan. Olen ymmärtänyt, että tässä vapaaehtoisessa ilmaistyksessä työssäoloehto ei täyty, ja kysymys kuuluu: jos on vapaaehtoisessa ilmaistyksessä, täytyykö siinä tämä kolmen kuukauden haastattelujen edellyttämä 18 tunnin työssäoloehto? Tai jos ei sitten pystykään järjestämään sen kahden kuukauden aikana 18:aa tuntia työtä ja on tehnyt kuukauden ilmaista työtä, niin sitten siitä rangaistaan sillä, että otetaan kolmen päivän päivärahat pois — onko näin?

Ja on kyllä kummallista, että vapaaehtoistoimien rankaisu on niin tässä vapaaehtoisessa työnteossa kuin omaehtoisessa opiskelussa. Kun me kaikki yhdessä kuitenkin nyt pyrimme siihen, että tämä maa nousee (Puhemies koputtaa) ylös ja työllisyyttä viedään eteenpäin, niin eikö sitä pitäisi tukea kaikilla rintamilla?

15.04 Kimmo Kivelä ps (vastauspuheenvuoro): Puhemies! Ei suotta myös oppositio ole tätä lakipakettiläpääntä kehunut — selvästi näkyy, että nyt on tekemisen meininki, kuljetaan kohti aktiivisempaa ja reagoivampaa työvoimapolitiikkaa. Monia vaikeuksia toki on, mutta kuitenkin samanaikaisesti tämä ajoittuu hyvin, sillä me olemme kasvu-uralla, vaikka se on vielä haurasta, mutta kuitenkin me olemme kasvu-uralla, plus sitten se, että työttömyys todellakin on kiistatta alentunut ensimmäisen kerran kahdeksaan vuoteen. Tilastokeskuksen lukujen mukaan 21 000 työtöntä on nyt vähemmän verrattuna vuoden takaiseen.

On erittäin hieno asia, että kuljetaan tukityöllistämismahdollisuuden laajentamista kohti. Tämä lisää ihmisten tulevaisuudenuskoa, saadaan työttömyyden kierre poikki, ja mahdollistuu tällaisten henkilöiden työllistyminen myös myöhemmin. On esitetty kritiikkiä ja huolta näitä haastatteluja kohtaan: Minä ymmärrän, että tällainen haastatteleva virkailija on rinnallakulkija, sparraaja ja kannustaja, mutta keskeistä on, että nämä virkailijat monien työpaineittensa keskellä ovat tehtäviensä tasalla. Kysynkin ministeriltä, onko jo käynnissä näiden TE-virkailijoiden valmentaminen tähän hyvin mittavaan ja vaativaan työsar-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 107/2016 vp

kaan. Ja kysyn myös, onko ollut keskustelussa tätä kokonaisuutta suunniteltaessa, että myös sellaiset (Puhemies koputtaa) yhdistykset voisivat työllistää henkilön, joilla ei ennestään ole palkallisia työntekijöitä.

15.07 Tarja Filatov sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kun tässä on keuhuttu tätä esitystä, niin nämä monet toimet sinänsä ansaitsevat kehut, mutta jos mietitään tätä tähän suureen kuvaan, niin tämän työllisyysvaikutukset ovat hyvin hatarasti arvioidut. Itse asiassa tässä työttömyysturvalaissa arvioidaan, että sen työllisyysvaikutus olisi satoja, korkeintaan tuhat. Ja kun kysyimme asiantuntijalta valiokunnassa, onko tämä enemmän työttömyysturvan säästölaki, koska sillä ajatellaan tulevan säästöjä sanktiopuolen kautta, vai työllistämislaki, niin tähän emme saaneet vastausta. Eli tämä yksi paketti on noin sadan luokkaa, ja sitten katsomme tuon muutosturvapaketin, niin siinä työllisyysvaikutuksia ei varsinaisesti ole, kyse on siitä, että ihmiset pysyisivät työkykyisinä ja saisivat jonkin verran apua.

Ja sitten, kun tämän työvoimapolitiittisen paketin ja sen työllisyysvaikutukset lukee läpi, niin tosiasiaassahan tässä tällä aktiivimallilla paikataan sitä leikkausta, mikä on tehty palkkatukimallin puolelle. Elikkä kun ensin on vedetty normaalilta TEMin 51 momentilta rahat pois, niin sitten otetaan sieltä aktiiviselta puolelta, sosiaali- ja terveysministeriön puolelta, rahaa käyttöön ja se käytetään täsmälleen samalla tavalla kuin se on aikaisemmin käytetty sieltä 51 momentilta. Tällainen menettely meillä on aikaisemminkin ollut, ja se on turvannut sitä, että 51 momentin rahaa on riittävästi. Mutta ei tämä mikään uusi väline ole, tämä vain ottaa kahdelta momentilta rahan samaan käyttöön.

Se uusi idea olisi ollut tässä automaattisuudessa, jolloin esimerkiksi se huoli, mikä täällä oli salin oikealla laidalla liittyen siihen, miten yrittäjä kokee byrokratiaa näissä työllistämistukiasioissa, niin olisi purkautunut ja samalla olisi säästynyt näiden TE-toimiston virkailijoiden työvoimaa nimenomaan laadukkaisiin haastatteluihin. Haastatteluitahan on nytkin tehty, mutta kun ei ole oikein aikaa, niin niitä on tehty liian harvoin, ne on tehty liian nopeasti ja liian yliolkaisesti. Jos tämä automaattimalli elikkä Antti Rinteen malli olisi käytössä, niin silloin me käyttäisimme rahaa samalla tavalla mutta me saisimme (Puhemies koputtaa) ihmistyötä tehokkaammin käyttöön.

15.09 Anna Kontula vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Minä suhtaudun periaatteessa hyvin myönteisesti tähän rekrytointikokeiluun. Minun mielestäni me tarvitsemme enemmän sellaisia kokeiluita, jotka perustuvat vapaaehtoisuuteen, ja siltä pohjalta lähdetään katsomaan, mitä tapahtuu, millaisia käyttäytymisvaikutuksia me ehkä voimme niillä saada aikaan.

Tähän kuitenkin liittyy myös väärinkäyttömahdollisuus ja väärinkäyttöpelkoja, ja sen takia kysyisinkin ministeriltä, millainen seuranta tähän on järjestetty ja millä tavalla evaluoidaan tämän kokeilun tulokset sitten sen suhteen, osaavatko ihmiset olla asiallisesti sen vapautensa kanssa, käyttävätkö työnantajat tätä sellaisella tavalla, millaiseksi tämä on ajateltu.

Toinen asia, nämä kolmen kuukauden haastattelut:

Minä olen paljon tekemisissä työttömien ihmisten kanssa. Minä en ole koskaan vielä tavannut työtöntä, joka sanoisi, että hänen työllistymisensä on kiinni siitä, että hänet kerran kolmessa kuukaudessa kutsuttaisiin viranomaisen kanssa keskusteluun. Sen sijaan minä olen tavannut monta työtöntä, jotka ovat sitä mieltä, että heidän työllistymistään parantai-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 107/2016 vp

si, jos joku vastaisi työkkäristä puhelimeen silloin, kun heillä on joku kysymys, johon he kaipaisivat vastauksen. Heidän työllistymistään parantaisi se, jos he saisivat tarvitessaan virkailijan kiinni ja voisivat kysyä, miten tämä homma menee, ja sillä virkailijalla olisi tarvittava tietotaito niin, että hän pystyisi vastaamaan näihin kysymyksiin.

Nyt minun pelkoni on, kun nämä kolmen kuukauden mekaaniset haastattelut vievät niin paljon aikaa ja resursseja, että tässä sanottiin jo, että ovat melkein mahdottomia, pystytäänkö millään lailla vastaamaan tähän työttömien omaan tarpeeseen, siihen, että ihmiset saisivat apua silloin, kun he sitä tarvitsevat, ei silloin, kun määräaika on täysi.

15.11 Lauri Ihalainen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Olisin jatkanut edustaja Filatovin puheenvuoroa vielä palaamalla siihen, että nämä haastattelut ovat sinänsä myönteinen asia, jos ne johtavat ihmisten tukemiseen ja sen polun rakentamiseen, joka tähtää työhön, eikä tämmöisiin karenssinjakotilaisuuksiin, mitä ministerikin halusi korostaa, että näitä ne eivät ole. Tähän liittyy tietysti se puoli, että jos sen kolmen kuukauden haastattelun kohdalla pystyttäisiin sitten osoittamaan, että on riittävästi taloudellisia resursseja osoittaa näitä ihmisiä joko palkkatuetuun työhön, koulutukseen tai kuntouttavaan toimintaan, niin silloinhan siinä on hyvä polku. Mutta ei ole reilua, jos tämmöisen haastattelun seurauksesta ei synnykään tällaista mahdollisuutta ja sitten alkaa paukkua näitä karensseja. Minä vielä palaan siihen, onko nyt ajateltu, että näitten haastattelujen seurauksista luodaan jotain uutta tai päällekkäistä karenssijärjestelmää.

Tässä mielessä vielä yksi sellainen tärkeä asia: Tänä päivänä omaehtoisen työttömyysturvalla opiskelun määrät ovat suuremmat kuin työllisyyskoulutuksen kautta tapahtuvan opiskelun. Me olemme sitä mieltä, että näitä kriteereitä työttömyysturvalla opiskeluun pitää vieläkin lieventää vaikka määräaikaaisesti, jotta ihmiset voisivat tätä mahdollisuutta käyttää paremmin hyväksi.

Vielä palaan siihen, eikö voitaisi ajatella, kun merkittävä osa näistä hankkeista, joita tähän työllisyyspakettiin liittyy, siirtyy sinne keväälle ja kolmikantaisesti neuvoteltavaksi, että varsinkin tämä haastattelu ja siihen liittyvät karenssikeskustelut liitettäisiin siihen isompaan kokonaisuuteen, jossa puhutaan työttömyysturvasta muutenkin, että nähtäisiin se koko kuva eikä vain tätä osittaisuudistusta, josta voi helposti tulla iso sotku. (Antti Lindtman: Järkipuhetta!)

15.13 Leena Meri ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Kun täällä puhuttiin noista työmatkoista ja oman auton käytöstä, niin tarkastan ministeriltä, että olenhan ymmärtänyt oikein, että nämä työmatkoihin käytettävät tuntirajat kuitenkin säilyvät, ettei tässä ole avattu mitään sellaista, että työmatkat saavat kestää vaikka 10 tuntia. Jotenkin tästä keskustelusta ei välttämättä kuulijalle tuolla ruudun toisella puolella se välity.

Ja ilmeisesti oli näin, ette ehtinyt vastaamaan siihen oman auton selvitykseen, että oma ilmoitus riittää. — Ministeri nyökkää täällä, niin että kaikki, jotka tätä katsovat, voivat nyt sen todeta.

En osaa sanoa tuosta, kun edustaja Kontula esitti, että kaikki ne, jotka hän on tavannut, eivät halua haastatteluja. (Anna Kontula: En sanonut niin!) No, en ole mikään työttömien tutkija ammatiltani, mutta itse olen tavannut henkilöitä, ja työ- ja tasa-arvovaliokunnan kuulemisissa on tullut esille esimerkiksi työvoimatoimiston psykologien kautta, että erityisesti nuoret tarvitsevat monenlaista tukea ja heiltä voi löytyä vaikka mitä siellä henkilökoh-
taisissa keskusteluissa, niin että se ei ole ehkä ihan niin yksioikoista. Ja olenko ymmärtä-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 107/2016 vp

nyt oikein, että olisi ehkä mahdollista, että esimerkiksi ensimmäinen tapaaminen olisi henkilökohtainen, mutta jos tämän ihmisen kanssa sovitaan, niin voi jatkossa olla puhelimen tai netin kautta siis toisenkin tyyppistä, että sen ei tarvitse olla joka kerta sellaista, että ehdottomasti hänen täytyy istua siellä kaksi tuntia, vaan että voidaan esimerkiksi katsoa sitä, mikä olisi semmoinen sujuva tapa? Tämän haluaisin vielä tarkistaa.

Ja sitten tästä Antti Rinteen mallista, josta täällä nyt puhutaan: Kun täällä sanotaan, että se olisi ilman byrokratiaa eikä olisi mitään kustannuksiakaan juuri, olisiko se niin kuin tällainen ruokalippu, että minä voin mukamas mennä minne vain? Kai siinä nyt jotain päätöksentekoa ja byrokratiaa tarvitaan, niin että ei ihan kuin lounasseteli, että minä olen saanut sen työkkäristä ja minä voin ihan kenen tahansa luokse mennä ja sanoa, että minä tulin tänne töihin. Että kai siinä joku kontrolli olisi. Nyt tulee ihan semmoinen tunne kuin sen lipun kanssa voisi olla missä vain töissä, vaikka menisimme ristiin toisillemme töihin.

15.15 Tarja Filatov sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Voisin vastata tähän kysymyksen. Ajatus on se, että sen jälkeen, kun työttömyys on kestänyt tietyn jakson, tuo työmarkkinatuen tasoinen palkkatuki tulisi ikään kuin setelinä ja se tulisi automaattisesti työttömälle työnhakijalle mukaan vietäväksi silloin, kun hän työpaikkaa hakee, ja sen saisi työnantaja automaattisesti, mutta työnantaja joutuisi vakuuttamaan, että hän ei ole irtisanonut eikä hänellä ole takaisinottovelvollisuutta. Ja jos hän tuon luottamuksen pettäisi, niin sen jälkeen tällaisissa tarkastusluonteisissa tilanteissa tietenkin tulisi takaisinmaksuvelvollisuus siitä tuesta, mutta jos hän toimii rehellisesti ja hänellä ei ole takaisinottovelvollisuutta, hän ei ole irtisanonut työntekijöitä, niin silloin hän tuon rahan saisi ilman mitään byrokratiaa.

15.16 Antti Lindtman sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Olen iloinen siitä, että nyt tämä Rinteen malli alkaa todella kiinnostaa (Lauri Ihalainen: Avautua!) — ja avautua — tässä pikkuhiljaa ja perussuomalaisen kansanedustajatin täällä kyselevät. Me annamme kaiken sen tiedon, mitä te tarvitsette tätä varten. (Leena Meri: En edelleenkään saanut ihan vastausta!) — Se idea on se, että aina on parempi tehdä työtä kuin olla tuella, jos semmoinen mahdollisuus on. Aina on parempi olla työssä, koska työllä viime kädessä tämä hyvinvointi rakennetaan, jolla koulutus ja vanhustenhoito maksetaan.

Arvoisa puhemies! Jatketaan vielä vähän. Kiitoksia, on hyvä, että hallitus on valmis arvioimaan linjaansa ja jossain tapauksessa peruuttamaankin. Työnäyte muuttui takaisin työkokeiluksi, luovuitte yksityisille palveluntuottajille annettavista 3 kuukauden haastattelusta, teitte muutoksen suhtautumisessa aktiiviseen työvoimapolitiikkaan, ainakin osin. Ja tänään todella saimme kuulla, että jopa tämä rintamalisien leikkaus vedetään takaisin, vaikka se ei tähän kuulukaan. Voi sanoa, että ehkä mikään hallitus ei koskaan ole niin paljon tehnyt hyviä päätöksiä, jotka ovat peruutuksia, kuin tämä hallitus, mutta hyvä, että kuullaan se ääni, jota täältä oppositiosta viestitään.

Arvoisa puhemies! Näistä työllisyysluvuista: On totta, että käänne tapahtui. Se tapahtui viime vuoden kesällä. Viime vuoden kesällä nähtiin lyhyessä ajassa työllisten määrän kasvu. Silloin myös työttömyysluvut alkoivat lähteä laskuun. Silloin tämä edellisen hallituksen viimeinen jyrkevä infrapaketti alkoi vaikuttaa, ja nyt sitten esimerkiksi nämä Osuuspankin tarjoamat lyhennysvapaat ovat nimenomaan kotimaisen kysynnän kautta vahvistaneet. Mutta työmarkkinat ovat silti muutoksessa, ja en ollut uskoa korviani, kun työministeri sanoi, että tämä on nyt tältä kaudelta tässä, että jos ensi hallitus tekee tämän Rinteen mallin,

Pöytäkirjan asiakohta PTK 107/2016 vp

niin se on sitten sen asia. Onko todella niin, että tähän nämä työvoimapolitiikan uudistukset jäävät? Ettekö todella edes koko hallituskauden aikana, jos tämä ei osoittaudu toimivaksi, ole valmis harkitsemaan tai selvittämään tätä vähällä byrokratialla toteutettavaa Rinteen mallia, joka olisi erityisesti (Puhemies koputtaa) pienille yrittäjille hyväksi?

15.18 Sari Essayah kd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Täällä on moniin näihin ensimmäisen lakipaketin asioihin otettu kantaa ja myönteisessä hengessä, ja voisin vielä jatkaa tästä. Työnhakijalla on oikeus soviteltuun työttömyysetuuteen silloin, jos hänellä on tällainen lyhytaikainen esimerkiksi toimeksiantosuhde, ja minun mielestäni tämä on tärkeä myöskin siitä näkökulmasta, että se ennalta ehkäisee pimeitten keikkojen tekemistä, ja pidän tärkeänä, että tällä tavalla lähdetään miettimään, että jos ottaa vaikka lyhytaikaisenkin työn vastaan, niin se voidaan sovittaa yhteen työttömyysetuuden kanssa, ja näin se työttömän elämäntilanne paranee aina joka hetkessä.

Kun täällä viime vuonna käytiin paljon joulun alla keskustelua siitä, millä tavalla tätä yrittäjän asemaa ja toisaalta sitten soviteltua työttömyysturvaa voitaisiin paremmin yhteensovittaa ja minun käsittääkseni luvattiin tehdä jonkinlaista selvitystäkin tämän asian kohdalla, niin en tiedä, onko hallitus sitä toiminut tekemään, mutta siinä oli pieniä pelkoja siitä, että pientä yritystoimintaa tekevät henkilöt saatetaan sitten sinne yrittäjyyden puolelle laskea ja heiltä menee mahdollisuus tähän soviteltuun päivärahaan. Toivoisin, että ministeri sitä pystyisi kommentoimaan.

Sitten vielä kerran ottaisin esille tämän, joka täällä nyt yhteisesti on todettu näistä kolmesta esityksestä kehoitukseksi, eli tämä työttömyysturvalain muuttamisen siltä osin, että työttömän on otettava vastaan työtä sillä tavoin, että hänen elämäntilanteensa heikkenee. Eilenhän täällä käytiin tästä hallituksen perusturvaesityksestä keskustelua, ja olisinkin vedonnut, että hallitus peruisi, kun on niin monia muitakin asioita pystynyt perumaan, tämän turhan perusturvakokeilun ja lähtisi viemään esimerkiksi sitä kannustavan perusturvan ajatusta, jossa työntekijällä aina tilanne paranee, jos hän ottaa työtä vastaan. Sehän tässä pitäisi olla ajatuksena, eikä suinkaan se, että elämäntilanne heikkenee siitä.

Puhemies Maria Lohela: Vielä yksi puheenvuoro ennen ministeriä.

15.20 Merja Mäkisalo-Ropponen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tämä työttömyysturvan aktiivinen käyttö on erittäin hyvä asia, se on niin kannatettava kuin voi olla.

Minulla on ministerille muutamia kysymyksiä:

Palkkatuessa ihmettelen näitä lisäosille esitettyjä maksimiprosentteja. Eikö riskinä ole, että kun tulee rahapula, niin niiden perusteella voidaan pienentää näitä prosenttiosuuksia, ja tämä sitten johtaa helposti tämmöiseen mielivaltaisuuteen näissä päätöksissä? Mikä logiikka tässä on?

Toinen kysymykseni liittyy tähän rekrytointikokeiluun. Minusta on hyvä, että työkokeilusta luovuttiin, ja hyvä, että kysymys on nyt määräaikaisesta kokeilusta, eli jos tämä ei toimi, niin kokeilu on kuitenkin helpompi lopettaa. Mutta itselleni on kuitenkin hiukan epäselvää vielä: muodostuuko tästä jotenkin koeajan kanssa päällekkäinen malli, ja jos kysymys on vapaaehtoisuudesta, niin mitäs sitten, jos työnantajat alkavatkin ikään kuin vaatia koeaikaa ennen kuin työntekijän on mahdollista sitten päästä sinne työmarkkinoille?

Pöytäkirjan asiakohta PTK 107/2016 vp

Sitten vielä tässä kulukorvausasiassa mielestäni on semmoinen ristiriita, että jos veloitetaan työhön, niin kulukorvaus maksetaan, mutta jos vapaaehtoisesti osallistuu esimerkiksi opiskeluun, niin sitten sitä ei maksetakaan. Eli mikä logiikka tässä on?

Kaiken kaikkiaan yhteenvetona totean, että hallituksen kyllä pitäisi päättää, mitä linjaa se haluaa vetää: Kepitetäänkö työttömiä vai uskotaanko palveluiden voimaan? Käytetäänkö sanktioita, vai onko hallitus esimerkiksi enemmän eilisen perustulokeskustelun linjalta? Koska kovin ristiriitaisia näkökulmia näissä eri lakiesityksissä tulee esille.

Ihan sitten loppuun vielä kiitan siitä, että väliaikaisesti vuonna 2015—2016 voimassa oleva työsopimuslain 13 luvun 6 §:n 2 momentti vakinaistetaan, sillä sen purkaminen olisi tuonut katastrofaalisen tilanteen järjestöjen työllistämiseksi. Mutta olen erittäin huolissani järjestöjen työllistämismahdollisuuksista. On riski, että hallituksen toimet vähentävät (Puhemies koputtaa) järjestöistä jopa 10 000 työpaikkaa.

Puhemies Maria Lohela: Ministeri Lindströmin puheenvuoron jälkeen siirrytään sitten takaisin puhujalistan ääreen. 5 minuuttia, olkaa hyvä.

15.23 Oikeus- ja työministeri Jari Lindström: Arvoisa puhemies! Aloitan edustaja Mäkilalo-Ropposen huolesta liittyen tähän palkkatukeen ja näihin prosentteihin. Siis jatkosakin palkkatukea myönnetään pääsääntöisesti 30—40—50 prosentin suuruisena mutta enintään-prosenttia. Se mahdollistaa tukiprosentin alittamisen semmoisessa tilanteessa, jossa TE-toimistolla ei ole enää työllisyysmäärärahaa käytettävissä palkkatukipäätösten tekemiseen. Tällöin se palkkatuki voitaisiin myöntää, jos työnantaja on valmis palkkaamaan työttömän työttömyysetuuksiin osoitetulla peruspäivärahan suuruisella tuella, eli tämä tuo joustavuutta tähän järjestelmään.

Sitten oikeastaan tähän isoon kuvaan edustaja Ihalaisen ja hieman edustaja Lindtmaninkin puheenvuoroista innostuneena. Edustaja Lindtman ei ollut uskoa korviaan. Tämä hallitus on tuonut, sanoisin, aika merkittävän kasan erilaisia hallituksen esityksiä liittyen työttömyysturvajärjestelmään, ylipäätään tähän työllisyyteen liittyen. Eihän se tässä ole, lisäksi on tulossa. (Antti Lindtman: Se Rinteen malli!) — Ei vielä mitään Rinteen mallia vaan... (Välihuutoja) — Ei, ei. Silloin kun käytiin työmarkkinakeskusjärjestöjen kanssa keskustelua näistä jatkotoimenpiteistä, siitä tehtiin tällainen kymmenen kohdan muistio, jossa on muun muassa tämä edustaja Ihalaisen esille nostama aktiivimalli ja nämä karenssit. (Antti Lindtman: No niin!)

Me olemme käyneet näistä asioista nyt hallituksen riihessä — tai strategiaistunnossa, anteeksi — keskustelua. Näistä tulee nyt asettamiskirjeet ihan todennäköisesti tällä viikolla. Nämä lähtevät menemään eteenpäin, kuten on luvattu. Siellä on monia hyviä toimenpiteitä tulossa, muun muassa etsivän nuorisotyön kehittäminen. Se nyt ei mene mihinkään tällaiseen ryhmään, vaan hallitus toteuttaa sen, kuten ollaan esitetty. Mutta siellä on muun muassa työttömyyden aikainen omaehtoinen opiskelu ja nollatuntisopimukset, jotka ovat merkittäviä asioita. Siellä on isoja juttuja.

Siellä on muun muassa kohtana 8 semmoinen asia, jota moni täällä on peräänkuuluttanut. Täällä lukee: "Työvoimapalvelujen riittävät resurssit turvataan." Minä ymmärrän tämän niin, että silloin, kun me lähdemme näihin haastatteluihin, totta kai me olemme tunnustaneet sen, että jos ihmistä haastatellaan, kyllä meillä pitää olla joitain palveluja, mihin hänet osoitetaan, (Lauri Ihalainen: Juuri näin!) koska eihän tässä ole muuten mitään järkeä. Eihän silloin voida ihmistä sanktioida, jos ei meillä ole palveluja. Miten me voimme

Pöytäkirjan asiakohta PTK 107/2016 vp

sanktioida? Ei mitenkään. (Lauri Ihalainen: Olemme samaa mieltä!) — No niin. — Täällä lukee näin vahvasti, että riittävät resurssit turvataan, ja minähän luotan tähän kuin kiveen, kun se on tänne kirjattu, ja se on itse asiassa samassa pöydässä työmarkkinajärjestöjen kanssa käydyssä keskustelussa muistioon kirjattu, ja tämä on julkinen paperi.

No, sitten ylipäättään tätä työttömyysturvan seuraamusjärjestelmää, josta myös karenssinimeä käytetään, kehitetään siten, että se ottaa huomioon nykyisen karenssijärjestelmän ja omavastuupäivien yhteensovittamisen. Tässä yhteydessä varmistetaan myös tämä tiedonkulkua TE-toimistojen ja työttömyyskassojen välillä. Nyt nämä kaikki myös täytyy katsoa sillä lailla, että ne menevät aikataulullisesti järkevällä tavalla. Olen käynyt keskustelua edustaja Ihalaisen kanssa monesti näistä asioista, niin että nämä ovat synkrossa ja tätä pyritään viemään eteenpäin, koska mekin olemme tunnistanee, että ei tässä ole muuten järkeä, että tehdään tavallaan tipoittain. Totta kai se puolivälin rihi on semmoinen tarkastelupiste, mutta voi olla, että iso osa näistä asioista menee ehkä sen jälkeen jo käytännönkin syistä, mutta kyllä tämä huoli on tunnistettu, ja koetan pitää siitä huolen, että tämä myös sitten etenee järkevällä tavalla.

Toivottavasti tämä nyt vastasi edes osaan näistä huolista. Täällä on tullut tosi paljon hyviä, asiallisia kysymyksiä. En millään ehdi kaikkiin vastata, mutta sitä varten on sitten valiokuntakäsittely, jossa sitten voi asiantuntijoilta kysyä syvällisemmin, mitä kaikkia huolia ja murheita tässä on mielessä. Mutta kiitos erittäin asiallisesta keskustelusta. (Lauri Ihalainen: Kiitos ministerille!)

Puhemies Maria Lohela: Sitten puhujalistalle.

15.27 Anna Kontula vas: Arvoisa puhemies! Työttömyysturvajärjestelmän ensisijaisena tehtävänä on auttaa työllistymisessä ja taata toimeentulo työttömyysjaksolta. Näiden tehtävien näkökulmasta esityksissä 209 ja 210 on paljon hyviä uudistuksia, paljon huonoa ja joitakin neutraaleja muutoksia.

Jos kiinnitetään nyt huomiota niihin hankaluuksiin, joita nämä paketit pitävät sisällään:

Ensimmäinen ongelma liittyy siihen, että ne resurssilisäykset, joita TE-toimistoille nyt annetaan, vievät työvoimapolitiittista linjaa takaisin massakäsittelyn suuntaan. Meillä on vuosikausia ollut linjana se, että pyritään erottelemaan työttömistä erilaisia ryhmiä, erilaisia tarpeita ja sitä kautta mahdollisimman tehokkaaseen työvoimapolitiittiseen ohjaukseen. Tässä ratkaisussa on huonot ja hyvät puolensa, mutta se on kuitenkin ratkaisu, johon on pyritty tilanteessa, jossa resurssit eivät ole hirveän suuret ja jossa meillä on tosi monenlaisia työttömiä ihmisiä. No, nyt me menemme juuri päinvastaiseen suuntaan, sellaiseen ratkaisuun, jossa oletetaan, että kaikilla työttömillä on samansuuntainen tarve kolmen kuukauden välein toistuvaan haastatteluun. Näiden haastattelujen toteuttaminen on niin massiivinen urakka, että niiden jälkeen se kakkosvaihe, se, jossa niiden haastatteluiden pohjalta pitäisi sitten yksilöityä työllisyysuunnitelmia lähteä toteuttamaan, ei tule olemaan kovin helppoa. Minä en ole lainkaan vakuuttunut, että se on edes mahdollista.

Toinen ongelma, mikä tässä esityksessä toistuu ja mikä on vaivannut 90-luvulta lähtien meidän työvoimapolitiittista järjestelmää, on sanktioiden ja vastikkeellisuuden roolin korostuminen — pikkuhiljaa, vähä vähältä, mutta kuitenkin iso trendi on koko ajan samaan suuntaan. Tämä on jo nyt merkittävä tekijä meidän köyhyyden ja myös lapsiköyhyyden taustalla, ja se on myös passivoiva tekijä meidän työttömyysturvajärjestelmässä kahta kautta.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 107/2016 vp

Ensinnäkin sitä kautta, että kun sanktioiden pelko on todellinen, ihmiset suhtautuvat TE-toimiston virkailijaan kuin henkilöön, joka saattaa tuoda pahaa tullessaan. Ei synny sellaista luottamuksellista keskustelua, jossa oikeasti voitaisiin miettiä niitä työllistymisen ehtoja, vaan sen työttömän näkökulmasta viisain toimintatapa on kertoa mahdollisimman vähän itsestään sellaisia tietoja, jotka saattaisivat jollakin lailla johtaa karenssiin tai muihin ikäviin toimenpiteisiin.

Tämän luottamuksen katoamisen lisäksi toinen iso ongelma on sitten se, että nämä sanktiot työntävät ihmisiä työttömyysturvalta sinne toimeentulotuelle, joka puolestaan — se tiedetään — johtaa siihen, että työnhaku passivoituu merkittävästi ja ihmiset, joilla periaatteessa säilyy oikeus olla työvoimapalveluiden piirissä, valuvat ulos myös muista työvoimapalveluista.

Nämä uudistukset, joita näissä paketeissa esitetään, eivät myöskään — niin kuin eivät ne kymmenet uudistukset, jotka minunkin aikanaani on jo ehditty työttömyysturvajärjestelmään tehdä — helpota niitä kahta isoa ongelmaa, joita meidän työttömyysturvajärjestelmässä on: nimittäin lainsäädännön monimutkaisuutta — se on niin kafkamaisessa tilassa nyt, että edes virkailijat eivät siitä selviä, saati että työtön siitä ottaisi selvää — ja työttömillä toistuvaa mielivallan kokemusta, joka johtuu siitä, että pelisäännöistä ei saa selvää ja koko järjestelmä on rakennettu työelämän suuria linjoja silmällä pitäen eikä se kykene huomioimaan ihmisten erilaisia työmarkkinatilanteita.

Tässä tilanteessa ehdottomasti tärkeimmät uudistukset meidän järjestelmään olisivat resurssien takaaminen työttömän tarpeista lähtevään neuvontaan ja toisaalta sitovan ennakkopäättösjärjestelmän luominen epäselviin tilanteisiin työttömyysturvan käytön ja sen ehtojen suhteen. Tulevaisuuden työelämässä kuitenkin todennäköisesti meidän tulonsiirtojärjestelmän pohjana olevat kategoriat murentuvat kokonaan, eikä ole oletettavaa, että 20 vuoden päästä käsitettä "työtön" on lainkaan samalla tavalla kuin meillä on tänä päivänä. Se tarkoittaa, että melko pian meidän tulisi löytää yhteisymmärrys kokonaisuudistuksesta meidän työttömyysturvajärjestelmälle. Jos tällaista uudistusta ei tässä talossa saada aikaan, se johtaa siihen, että nykyisen työttömyysturvajärjestelmän pikkuhiljaa rapautuessa ihmiset etsivät muita vaihtoehtoja oman työmarkkina-asemansa parantamiseen ja työttömyydenaikaisen toimeentulonsa takaamiseen, mikä tarkoittaa segregoituvaa varjoryhteyttä kuntaa kohti menemistä.

15.33 Lea Mäkipää ps: Arvoisa puhemies! Vaikka ministeri lähti, pitää antaa hänelle kiitokset ja todeta, että hyvillä askelmerkeillä mennään tässä eteenpäin.

Näiden esitysten tarkoituksena on, että työtön saisi työtä. Varsinkin kun tiedetään, kuinka paljon meillä Suomessa on nuoria työttömiä, syrjäytyneitä ja toisaalta pitkäaikaistyöttömiä, niin kyllä nämä lakiesitykset aikanaan tuovat hyvää, sillä työvoimapalveluiden on tähdättävä työnhakijan ja työn kohtaamiseen, ja siihen tavoitteeseen nämä esitykset tähtäävät. Pitkäaikaistyöttömyys on katkaistava, ja siihen tarvitaan monenlaisia konkreettisia toimia.

Esitys on laaja paketti — en ole kaikkiin niin perin pohjin tutustunut — joka tähtää nopeampaan työllistymiseen, toimeentulon ja sitä kautta syrjäytymisen ennaltaehkäisyyn sekä työntekijän ja työn kohtaamiseen. Esityksen mukaan työnhakijan ensimmäinen haastattelu on järjestettävä jo kahden viikon kuluttua työnhaun alkamisesta, ellei se ole työnhakijan tilanne huomioiden ilmeisen tarpeeton. Työnhaku jatkuisi myös aktiivisessa vuorovaikutuksessa siten, että haastattelut järjestettäisiin aina kolmen kuukauden yhdenjaksoi-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 107/2016 vp

sen työttömyyden välein, jolloin tarkistetaan työllistämissuunnitelma. Tämä on minun mielestäni erittäin hyvä. Jos olisin työtön, olisin onnellinen, että pääsisin kasvotusten työvoimavirkailijoiden luokse ja yhdessä pohtimaan sitten. Tänä päivänähan yritetään puhe-
limella näitä asioita hoitaa, mikä ei ole ollenkaan hyvä juttu.

Nykytilanteessa siis työnhakija on saattanut olla kuukausia työnhakijana kohtaamatta työvoimaviranomaisia, jolloin työnhakukin voi selvästi passivoitua. Suunnitelmia tarkistetaan harvoin. Mitä pidempään työttömyys on kestänyt, sitä pienemmällä osalla työnhakijoista on tarkastelujakson aikana päivitetty suunnitelma. Esimerkiksi 3—6 kuukautta työttömänä olleista noin kolmasosalla suunnitelma on tarkistettu kyseisen aikavälin sisällä, kun esimerkiksi 12—18 kuukautta työttömänä olleista noin viidesosalla suunnitelma on tarkistettu kyseisen aikavälin aikana.

TE-toimiston tulisi siis olla enemmän työnvälitystoimisto kuin niin sanottu tempputyöllistämistoimisto. Tilastot saadaan näyttämään paremmilta, kun työnhakijoita juoksutetaan erilaisilla kursseilla, jotka harvoin johtavat työllistymiseen. Työnhaun uusimisen on oltava enemmän kuin pelkkä päivärahan jatkumisen varmistaminen. Työmarkkinoilta syrjäytymisestä on tehty lainsäädännöllä liian helppoa. Aktiivinen kanssakäyminen ja työn todellinen etsiminen toivottavasti näillä toimilla tehostuvat.

Julkisuudessa puhutaan negatiivisessa sävyssä työsuhteturvan heikentämisestä ja työttömyysturvan kiristämisestä. Pitää kuitenkin muistaa, että maan talouden kasvua ei saada nousuun suojelemalla työttömyyttä. Toimeentulo on tietenkin turvattava kaikille, mutta kattavien työllistämistoimien ensisijainen tehtävä on saada se toimeentulo työn ja toimeellisuuden kautta. Jokaisella työkykyisellä on tarve ja oikeus turvata toimeentulonsa työllä, ja se oikeus on jo kirjattu perustuslakiinkin. Tätä oikeutta hallituksen laajat uudistukset pyrkivät nyt toteuttamaan, edellyttäen kuitenkin myös työnhakijalta velvollisuutta aktiivisuuteen.

Vaikka työttömyys on lyhyellä aikavälillä hienoisessa laskussa, on huolestuttavin piirre se, että pitkäaikaistyöttömyys on kasvanut nopeimmin alle 40-vuotiaiden keskuudessa. Meillä ei ole varaa antaa nuorten syrjäytyä ja vieraantua työelämästä. Uudistuksessa esitetään monenlaisia työkaluja erilaisissa tilanteissa oleville työnhakijoille ja etenkin tähän pitkäaikaistyöttömyyden vähentämiseen. Muun muassa palkkatuen joustavammat käyttömahdollisuudet, vapaaehtoinen rekrytointikokeilu ja liikkuvuusavustus ovat hyviä keinoja ja helpottavat sopivan työn löytämistä tai itsensä työllistämistä yrittäjänä.

Arvoisa puhemies! Nämä kaikki lakiuudistukset ja kokeilut ovat yhdessä laaja kokonaisuus, joka toden teolla tähtää työllisyyden kasvuun. Vatuloinnin aika näyttää todella olevan ohitse: jo pelkästään esitysten valmistelu on vaatinut tehokasta ratkaisuhakuista paneutumista ja työtä, ja kun toimeenpano viedään eteenpäin samanlaisella teholla, tulosta varmasti syntyy.

Täällä on myös puhuttu työttömyysturvalain muutoksesta, työttömän velvollisuudesta hakea tarjottua työtä, jos auto on käytössä, 80 kilometrin päästä, jollei työmatka kestä kolmea tuntia enempää. Mutta niin kuin tällä on puhuttu, että jos työtön on esimerkiksi yksinhuoltaja tai on lastenhoitoasioita tai tällaista järjestämistä, niin minä uskon, että tässäkin tapauksessa järjen käyttö on sallittua, ettei tosiaan tehdä tällaisia kohtuuttomia työllistämissuunnitelmia työttömän osalta.

Tästä on hyvä jatkaa.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 107/2016 vp

15.39 Kimmo Kivelä ps: Puhemies! On isänmaallemme onneksi, että meillä on näin innostunut, aktiivinen, asiaansa perehtyvä ja moraalisesti korkealla tasolla työskentelevä työvoimaministeri. Ja tästä lakipaketista voidaan sanoa, että nyt on tekemisen meininki. Vajavaisessa maailmassa ei saada täydellisiä lakiehdotuksia, mutta tämä äsken käyty debatti, jossa hyvin monessa oppositionkin puheenvuorossa tätä kokonaisuutta keuhuttiin, todistaa, että oikeaan suuntaan ollaan menossa.

Vanha sanonta sanoo, että tikulla silmään sitä, joka menneitä muistelee, mutta en malta olla viipymättä hetken 1990-luvun laman vuosissa. Olen itse sitä ikäluokkaa, että voin sanoa, että tämä on noin ikäisteni sukupolvikertomus. Voidaan sanoa, että kun 90-luvulla työttömyys räjähti ja yrityksiä päästettiin konkurssiin, niin 90-luvun laman jälkeen Suomi ei ole ollut entisensä.

Miksi työttömyys räjähti silloin niin järkyttäviin mittasuhteisiin kohtuuttomien kerrannaisvaikutuksien? Yksi osa sitä oli, että niin sanottu velvoitetöylylakilaki, Lex Leppänen, kumottiin, ja todellakin työttömyys riistäytyi hallitsemattomaksi. Silloin toki työttömyysturva oli paljon nykyistä korkeammalla tasolla ja välttämättä niin suuria toimeentulohuolia ei tullut. Mutta se jos mikä paljasti sen, että työttömyys ei ole pelkästään toimeentulokysymys vaan työttömyys on myös ihmisarvokysymys. 90-luvun laman aikana oli paljon ihmisiä, jotka salasivat työttömyytensä jopa kaikkein läheisimmiltään, jopa omassa perhepiirissä. Saattoi olla ihmisiä, jotka olivat lähtevinä aamulla töihin ja kuluttivat sitten läheistensä tietämättä aikaa jossakin toisaalla.

On todellakin äärimmäisen tärkeää, että meidän työvoimahallinnon henkilöt ovat ammattitaitoisia ja motivoituneita, koulutettuja näihin haastatteluihin. Nimittäin näissä haastatteluissa on suuri mahdollisuus, mutta yhtä lailla huonosti toteutettuna voidaan töpeksiä pahemman kerran. Parhaimmillaan todellakin nämä haastattelijat ovat rinnallakulkijoita, sparraajia, kannustajia ja etsittäisiin työttömien kanssa yhdessä räätälöityjä malleja, jotka loisivat tulevaisuudenuskoa.

Osa tätä pakettikokonaisuutta on myös palkkatuen jatkaminen, ja toki on ollut pitkään niin, että erilaiset yhdistykset, kolmannen sektorin toimijat, voisivat palkata väkeä. On ollut miltei mahdotonta sellaisten yhdistysten palkata väkeä, joilla ennestään ei ole palkattuja työntekijöitä. Mutta hyvin usein, jos saataisiin se ensimmäinen työntekijä palkattua, tässä koottaisiin sellaista muuta vapaaehtoistyötä ja toimintaa, mikä jäisi kenties toteuttamatta, ja siinä olisi paljon tällaiseen ihmisen virkistykseen ja mielenterveyteen liittyviä asioita. Että olisi toivottavaa, että nämä mahdollisuudet paranisivat.

15.44 Maria Tolppanen sd: Arvoisa puhemies! Minä menen nytten siihen kolmanteen asiaan elikkä työn vastaanottovelvollisuuteen pienemmällä palkalla kuin työttömyyskorvaus. Tämä on minusta kyllä hyvin epäoikeudenmukaista, ja tässä pitää ajatella sitä, että mikä tuo työttömyyskorvaus on. Työttömyyskorvaushan, jos se on ansiosidonnaisena, on 60 prosenttia palkasta, mikä leikkaa jo perheen toimeentuloa aika lailla. Ja sitten jos vielä sitä pienemmällä rahalla täytyy lähteä töihin, niin ei siitä enää jää käteen yhtään mitään.

Meillä on olemassa sellainen kuin työssäkäyntialue. Se on tehty lakiin ihan sen takia, että ei tulisi tämmöisiä hyvin epäinhimillisiä työmatkoja, joita kukaan ei pysty oikeasti tekemään tai ei jaksakaan tehdä 100:aa kilometriä tai 150:tä kilometriä. Työssäkäyntialue on 80 kilometriä, ja sen pystyy ehkä kohtuullisesti tekemään. Mutta kun nyt sanottiin jopa näin, että työssäkäyntialueeseen ei ole enää raja vaan voidaan määrätä töihin pitemmälle kuin mitä työssäkäyntialue on ja pienemmällä palkalla kuin mitä työttömyysturva on, niin tässä

Pöytäkirjan asiakohta PTK 107/2016 vp

kohdassa minä kyllä kysyn, että missä on inhimillisyys. Että jonkinlainen roti pitää näissäkin asioissa olla.

Sitten toinen asia, jota ihmettelen, on tämä autonkäyttöpakko. Ymmärrän kyllä, että töissä käydään autolla hyvin usein, mutta jos pitää käydä autolla töissä 80 kilometrin päässä, niin kuka maksaa bensat? Kuka huolehtii siitä, että pystyy käymään niin kaukana töissä ja huolehtimaan sen auton kulut ja muut? Ja entäs sitten, jos kotona on toinen osapuoli, joka työllistetään vastaavalla tavalla, niin kuka sen auton saa? Autoja ei voida kuitenkaan keskeltä panna kahtia, että ota sinä vasen puoli, minä otan oikean puolen, vaan yksi ihminen käyttää sitä samaa.

Tämä on semmoinen kohta, missä hallituksen olisi syytä vielä miettiä ja mahdollisesti perua nämä, koska tässäkin paketissa on näitä parempiakin asioita jo esitelty.

15.47 Ben Zyskowicz kok: Arvoisa rouva puhemies! Arvoiset kansanedustajat! Olen tässä salissa aikaisemminkin korostanut kokoomuksen työlinjaa ja antanut hallitukselle tunnustusta siitä, että se omassa toiminnassaan noudattaa tätä kokoomuksen työlinjaa. Näkisin, että tässä työlinja-ajatuksessa on kaksi tasoa. Ensimmäinen on tämä yleisempi taso, eli tiedostetaan se, että kaiken taloudellisen hyvinvoinnin perustana on työntekeä ja yrittäjyys. Sen vuoksi on tehtävä politiikkaa, jolla tuetaan työnteon ja yrittäjyyden edellytyksiä. Toinen taso on sitten se, että jos ihminen on työikäinen ja työkykyinen, niin meidän on pyrittävä kaikin tavoin mahdollistamaan hänelle se, että hän voi osallistua työelämään ja hänellä on myös velvollisuus osallistua työnteokseen, jos työtä on tarjolla.

Mitä tähän yleisempään ulottuvuuteen ensin tulee, eli sen tiedostaminen, että kaiken taloudellisen hyvinvoinnin perustana on työntekeä ja yrittäjyys, tämäkään ei aina ole kaikille itsestään selvää. Vasemmalla usein ajatellaan, että kyllä sen taloudellisen hyvinvoinnin perustana on verotus, mutta eihän viime kädessä taloudellinen hyvinvointi perustu verotukseen, vaan verotus on ainoastaan keino, millä osa työnteon ja yrittäjyyden hedelmistä voidaan ja tuleekin käyttää myös yhteiseksi hyväksi.

On aivan selvää, että jos onnistumme tekemään politiikkaa, joka tukee työntekeä ja yrittäjyyttä siten, että työllisyysaste nousee tässä maassa, niin kuin on jonkin verran jo tällä vaalikaudella tapahtunut, niin tällä on myös hyvin myönteinen vaikutus julkiseen talouteen. Eli toisin sanoen silloinhan työttömyysturvamenot ja monet muut sosiaaliturvamenot pienenevät ja verotulot kasvavat. Onkin välttämätöntä, että hallitus pitää kiinni tästä työlinjasta, jotta se myönteinen kehitys, joka on nähty, saa jatkoa. On tunnustettava meidän kaikkien, että nyt, sanotaan, putkessa olevilla asioilla ja valmisteluilla ei hallitus tule vielä tavoittamaan hallitusohjelmassa tavoitteena olevaa 72 prosentin työllisyysastetta ja 110 000:ta uutta työpaikkaa tällä vaalikaudella vaan tarvitaan uusia toimia työllisyyden ja yrittäjyyden tukemiseksi, jotta tämä hallitusohjelman sinänsä kunnianhimoinen mutta oikea tavoite voitaisiin saavuttaa.

Mitä sitten tulee tähän toiseen tasoon eli työkykyisten, työikäisten ihmisten auttamiseen kiinni työhön, niin näissä hallituksen esityksissä on kyse juuri tästä. On erittäin tärkeätä, että hallitus panostaa työttömien avustamiseen työhön pääsemisessä nykyistä paremmin. On tärkeätä, että viranomaisilla on mahdollisuus nykyistä paremmin ottaa koppi työttömästä ihmisestä ja pyrkiä auttamaan häntä kiinni työhön. Siinä mielessä nämä haastattelut vähintään kolmen kuukauden välein ja sitä kautta tapahtuva työttömän ihmisen auttaminen ja ohjaaminen ovat positiivisia ja tärkeitä uudistuksia. Totta kai pitää myös olla riittä-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 107/2016 vp

vät voimavarat näiden haastattelujen ja siihen liittyvän neuvonnan ja auttamisen hoitamiseen.

Asiassa on myös se vähemmän yksimielinen puoli eli se, että työttömän työnhakijan on myös oltava valmis ottamaan vastaan tarjolla olevaa työtä. Tämähän tuntuu itsestäänselvyydeltä, mutta käytännön elävässä elämässä valitettavasti se ei ole itsestäänselvyys. Viimeksi eilen täällä salissa puhuttiin aika paljon kannustinloukuista eli tilanteista, joissa työttömän siirtyminen sosiaaliturvan parista työtulon pariin lisää niin vähän hänen käytettävissä olevia tulojaan, että tämän vaihtoehdon valitseminen ei välttämättä kaikissa tilanteissa ole mielekästä ja taloudellisesti tarkoituksenmukaista, vaikka lähtökohtana, totta kai, on se, että työttömän on otettava vastaan tarjolla olevaa työtä.

Täällä edustaja Tolppanen juuri äsken arvosteli tätä ajattelua sanomalla, että sellaisen vaatiminen, että työttömän ihmisen pitäisi ottaa vastaan sellaista tarjolla olevaa työtä, josta palkka on pienempi kuin hänen työttömyyskorvauksensa, on hyvin epäoikeudenmukaista ja jopa epäinhimillistä. Ja hän vielä kertoi, että jos tähän velvoitetaan, eli menemään työhön, jota on tarjolla, niin eihän siitä jää käteen mitään. Eli suomeksi sanottuna edustaja Tolppanen sanoi, että ihmisellä on varaa olla työtön mutta hänellä ei ole varaa mennä töihin. No, tämähän on täysin nurinkurinen tilanne, emmekä me sellaista tilannetta saa sallia. Kyllä ihmisen on mentävä töihin, jos sopivaa työtä on tarjolla. Meillä on kolmen kuukauden ammatinsuoja, ja sen jälkeen on otettava vastaan tarjolla olevaa sopivaa työtä. Tämä on aivan oikea vaatimus, koska jos ihminen on kokonaan työtä vailla, silloin hänen toimeentulonsa perustuu kokonaan muiden tekemään työhön, mutta jos hän ottaa työtä vastaan, niin silloin hänen toimeentulonsa perustuu ainakin pääosin hänen omaan työhönsä, ja tämä on tietysti moraalisesti oikein ja kaikin puolin yleiseltä kannalta järkevää ja tarkoituksenmukaista.

Arvoisa rouva puhemies! Lopuksi sanon, että hallitusohjelman mukaan hallitus kehittää vastikkeellista eli niin sanottua osallistavaa sosiaaliturvaa. No, enpä ole huomannut, että hallitus tässä asiassa olisi vielä mitenkään liikahtanut, mutta onhan aikaa vielä jäljellä. Itse pidän tätä osallistavaa sosiaaliturvaa tärkeänä. Pidän sitä tärkeänä varsinkin nuorten kohdalla, eli jos nuori ihminen on pitkään ollut työmarkkinoilta poissa, niin minä uskon, että se on sekä tämän nuoren ihmisen että yhteiskunnan etu, että hänelle tarjotaan jotain mielekästä työtoimintaa, mutta tätä työtoiminnan tekemistä häneltä samalla myös edellytetään. Tämä työtoiminta ei tietystikään ole mitään palkatonta orjatyötä, vaan se voi olla esimerkiksi kolmena päivänä viikossa parin tunnin ajan vaikkapa vanhusten auttamista ja ulkoiluttamista. Eli kuten sanoin, rouva puhemies, odotan, että hallitusohjelman tarkoittamasta osallistavasta sosiaaliturvasta tehdään hallitusohjelmassa mainittuja selvityksiä ja myös tässä tärkeässä asiassa hallitus etenee.

15.55 Riitta Myller sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Edustaja Zyskowiec ei ilmeisesti ollut silloin paikalla, kun tätä problematiikkaa täällä käsiteltiin. On aivan selvä, että työtä pitää ottaa vastaan, ja se on järkevää erityisesti työttömänä olevan kannalta. Ja ei varmaan täällä kukaan usko, että tämä sinänsä olisi ongelma. Ongelma on se, kun nyt siten muutetaan myöskin niitä rajoja, joitten puitteissa tätä tarjottua työtä pitää ottaa vastaan. Täällä oli esimerkki siitä, että jos asuu Tampereella ja töitä tarjotaan Helsingistä, niin se on näiden uuden säännösten mukaan sitten otettava vastaan, jos työstä saatava palkka on noin 1 000 euroa — pelkkiin junalippuihin kuluu jo 500 euroa. Jotta tämä henkilö tai hänen per-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 107/2016 vp

heensä tulisi toimeen, on sen lisäksi haettava myös toimeentulotukea, ja tämä ei kai voi olla kauhean järkevää tässä tilanteessa. Mutta ilman muuta työ on tärkeä meille jokaiselle.

Puhemies Maria Lohela: Puhujalistaan.

15.56 Kimmo Kivelä ps: Puhemies! Vielä haluan mainita, että kun tässä useammassa puheenvuorossa ihan perustellusti kannettiin huolta siitä, miten työvoimahallinnon virkailijat selviävät tästä taakasta, kun väkeä on vähennetty, niin tämä on perusteltu kysymys. Ja hyvin valitettava, surullinen asia on se, että 90-luvulta lähtien meidän työvoimahallintoamme on ajettu alaspäin. Täällä verrattiin resursseja moneen kertaan Tanskaan ja Ruotsiin. Silloin 80-luvun lopulla, kun resurssit Suomessa olivat vielä paljon laajemmat, niin ne olivat silloinkin paljon pienemmät kuin olivat Ruotsissa tai Tanskassa. Mutta silloin sanottiin kyllä, että kaksi asiaa Suomessa toimii parhaiten maailmassa: Suomessa on maailman paras kirjastolaitos, ja Suomessa on maailman paras työnvälitysjärjestelmä. Kirjastolaitoksen osalta tämä ehkä pitänee edelleen paikkansa, mutta todellakin työvoimahallinnon alarajo on hyvin murheellinen asia, ja erityisesti nuorten kohdalla ei ole hyvä asia, että paljon palveluita siirretään nettiin ja ei tapahdu oikeaa kohtaamista. Sikäli minä näen tämän haastattelun erittäin myönteisenä asiana, joka mahdollistaa kohtaamisen, kunhan se todellakin hoidetaan hyvin ja virkailijat ovat koulutetut ja valmennetut tähän tehtävään.

15.58 Jari Myllykoski vas: Arvoisa rouva puhemies! Jatkan oikeastaan siitä, mihinkä edustaja Kivelä jäi. On hirvittävän tärkeää, että nämä kohtaantumiset ovat aitoja eikä vain rasti ruutuun, että henkilö on käynyt ja olemme käyneet nämä ja nämä asiat läpi, mutta sisältöä ei ole. Nyt tämä resurssipuute on ilmeinen, ja minkä kyllä ministerikin tunnusti, ja hän on todennut, että nyt näillä resursseilla tämän läpivieminen on täysin mahdotonta niin, että siellä on asiaperusteita, jotta voidaan katsoa, että tällä henkilöllä on näitten 3 kuukauden tapaamisten jälkeen mahdollisuus paremmin työllistyä tai ohjautua sellaiseen koulutukseen, jonka kautta voidaan sitten jatkossa työllistyä. On hirvittävän tärkeätä huomata, että alueelliset erot ovat todella suuret. 3 kuukauden välin kohtaantuminen, jos ei ole tarjolla yhtään avointa työpaikkaa: se on perusteena ollut tässä hallituksen esityksessä, että avoimet työpaikat ja työttömät kohtaantuvat, mutta on alueita, missä ei niitä avoimia työpaikkoja olekaan. Siinä mielessä hieman ristiriitainen on tämä tilanne, että nyt tavallaan täältä koulutuspuolelta leikataan rahoja sitten tämän työllistämisrahan korvikkeeksi tarkoitettuun aktiivityöllisyyteen, kun pitäisi nimenomaan olla mahdollista, että ammatinvaihtoon, aikuiskoulutukseen oltaisiin jo sijoitettu voimakkaasti rahaa, niin että näille työttömille olisi mahdollisuus kohtaantua niiden vapaiden työpaikkojen kanssa. Ja tämä ei ratkaise vielä sitä ongelmaa, jos juuri siltä sektorilta, mille pitäisi kouluttautua, leikataan rahaa.

16.00 Olavi Ala-Nissilä kesk: Arvoisa herra puhemies! Tässä on esillä todella tärkeä lakikokonaisuus, joka liittyy kilpailukyky sopimukseen. Minusta kilpailukyky sopimus sinällään oli tärkeä ja myönteinen asia Suomelle. Se vakauttaa hintakilpailukykyä ja saa investointeja liikkeelle, niin kuin nyt vähän jo nähdään. Mutta myöskin tässä on kysymys siitä, että todella siirrytään aktiivisempaan työllisyyspolitiikkaan vasemmistolaisen, vanhan, passiivisen työvoimapolitiikan sijasta. Siinä, että työttömiä kohdataan, on totta kai hyvä asia se, että näin aktivoidaan. Muun muassa starttirahaa ja osin työttömyysturvaa viedään

Pöytäkirjan asiakohta PTK 107/2016 vp

nimenomaan aktiivisemman työvoimapolitiikan suuntaan. Me todella tarvitsemme Suomeen ne 110 000 työpaikkaa, jos ja kun turvaamme suomalaisen hyvinvointiyhteiskunnan pohjaa, ja siinä mielessä toivoisin todella, että hyvin laajalla rintamalla eduskunnassa ollaan nyt etenemässä aktivoivan työllisyyspolitiikan suuntaan.

Toinen varapuhemies Arto Satonen: Puheenvuoroja voi varata P-painikkeella.

16.01 Ben Zyskowicz kok: Arvoisa herra puhemies! Vielä lyhyesti edustaja Myllykoskelle sanon, että on totta, että alueelliset erot ovat suuria ja on alueita, missä työpaikkoja ei ole tarjolla samalla tavalla kuin jossain muualla. Silti luulen, että voimme olla yksimielisiä siitä, että on työttömän henkilön kannalta positiivinen asia, että hänet kohdataan vähintään kolmen kuukauden välein ja hänen kanssaan yhdessä mietitään sitä, mitä sellaisessa tilanteessa hänen osaltaan voidaan tehdä. Ja olen kanssanne aivan samaa mieltä siitä, että tällöin esimerkiksi uudelleen kouluttautuminen on yksi tärkeä vaihtoehto, ja totta kai niitä koulutuspaikkoja silloin tarvitaan.

Edustaja Myllerille toteaisin, että on tärkeä periaatteellinen kanta se, että työttömän henkilön on otettava vastaan tarjolla olevaa sopivaa työtä. Tämä on tärkeä periaatteellinen kanta, koska jos työtön ottaa vastaan tarjolla olevaa sopivaa työtä, silloin hän pääosin itse huolehtii omasta toimeentulostaan ja muut työntekijät huolehtivat vain pieneltä osin hänen toimeentulostaan. Jos sen sijaan hänen työttömyytensä jatkuu, niin se käytännössä tarkoittaa sitä, että muut työntekijät verojen kautta pitävät huolta hänen toimeentulostaan. Eli ihan periaatteellisenä kysymyksenä pidän todella tärkeänä, että ensisijaisesti jokaisen työkykyisen ihmisen on itse pyrittävä pitämään omasta toimeentulostaan huolta.

Jos meillä on sellaisia systeemejä, kuten sanoin, joissa kansanedustajien mielestä ihmisillä on varaa olla työtön mutta ei ole varaa mennä töihin, niin silloin meidän yhteinen velvollisuutemme on näitä systeemejä korjata.

16.03 Jari Myllykoski vas: Arvoisa herra puhemies! Edustaja Zyskowicz: Me olemme täsmälleen samaa mieltä. On parempi kohdata kolmen kuukauden välein kuin olla kohtaan-tumatta puoleentoista vuoteen.

Hallitukselle tästä linjauksesta on pakko antaa kiitosta, koska tämä on inhimillisempää ja työllistävämpää politiikkaa. En tiedä, mistä edustaja Ala-Nissilä sai "vasemmistolaisen passiivisen työllisyyspolitiikan". Kannattaa ehkä selata sitä historiaa, että kuka on silloin hallituksessa ollut, kun näitä työttömyysturvajärjestelmiä on tähän maahan luotu. Ehkä se kivi löytyy sieltä omastakin kengästä, ja kannattaa silloin katsoa rohkeasti peiliin ja tunnustaa syntinsä, jos se sille tuntuu.

Mutta, edustaja Ala-Nissilä, me tarvitsemme aktiivista politiikkaa ihmisten työllistymiseen, ja siinä mielessä vasemmistoliitto voi ylpeänä sanoa, että me olemme esittäneet yrittäjille mahdollisuuksia työllistää työntekijä, joka on alle 25-vuotias, 200 päivää työttömänä ollut tai 30-vuotias tutkinnosta valmistunut opiskelija. Eli annamme ensimmäisenä vuonna kaikki sosiaalivakuutukset ja sosiaalisen turvaamisen maksut työnantajille maksutta, eli 100 prosentin alennus ensimmäisenä vuonna, toisena vuonna 70 prosenttia, seuraavana vuonna 30 prosenttia. Madalletaan sitä kynnystä niin, että se on kaikille yrityksille mahdollista. Me haluamme olla mahdollistamassa työttömien työllistymistä ja olemme aktiivisuuden kannalla luomassa niitä (Puhemies koputtaa) edellytyksiä.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 107/2016 vp

16.05 Matti Semi vas: Arvoisa puhemies! Tuohon aktiiviseen työllistämiseen: Pitää huomioida sekin asia, että vaikka hallituksen tavoite on se 72 prosentin työllisyysaste, mikä on noin 110 000 uutta työpaikkaa, niin pitää muistaa, että meille jää vielä erittäin paljon pitkäaikaistyöttömiä ja muita työttömiä, joitten työllistämiseen tarvitaan työllistämisvaroja. Minulle työllistäminen on ennen kaikkea aktiivitointa, millä ylläpidetään työllistetyn ihmisen halua pysyä työelämässä mukana, hänen työkuntoa ja ammattitaitoaan, ja kaikki muutkin sosiaaliset toimenpiteet, millä jotain parannetaan siinä ihmisessä, ovat kaikki mielestäni aktiivitoimenpiteitä. Se ei ole mitään temppeä, vaan se on sitä, että siitä ihmisestä huolehditaan. Se on erittäin tärkeä yksi työllisyysnäkökulma, millä asioita pitää täälläkin viedä eteenpäin.

16.06 Olavi Ala-Nissilä kesk: Arvoisa puhemies! Todellakin minusta — vastaan tässä äsken käytettyyn puheenvuoroon — Suomessa on siirrytty aktiivisempaan kauteen. Kun minä katson viime vaalikautta noin laajalti, niin elettiin paljon tekemättömyyden aikaa, verojen kiristymisen aikaa, tuli 100 000 uutta työtöntä. Nyt todella on tekemisen meininki monella tavalla, kun on strateginen hallitusohjelma, joka tähtää tähän muutokseen, ja näemme, että ensimmäisiä merkkejä on olemassa: työllisyys ja talouskasvu on alkanut, työllisyystilanne alkaa parantua, ja se luo luottamusta Suomen talouteen, luottamus on erittäin tärkeää, että syntyy investointeja, ja niin edelleen. Tämä on osa tätä tekemisen meininkiä, myöskin nämä aktiiviset työllisyystoimet. En ole kyllä ennen nähnyt, että todellakin työttömyysturvan perusosaa voitaisiin käyttää palkkatuen, starttirahan ja liikkuvuusavustuksen rahoittamiseen määräaikaisesti. Kun meillä ei ole rahaa sitä muuten rahoittaakaan, se loisi tällaista uudenlaista aktiivisuutta, jota me todellakin työllisyyspolitiikassa myöskin tarvitsemme. Totta kai perusta tulee yrityksistä ja yritysten toiminnasta ja investoinneista, joita minä erityisesti toivon nyt, kun tuolla meillä päin saatiin neljä laivatilausta yhdessä kuukaudessa, melkein miljardi per kappale. Myöskin biotalous, puunjalostusteollisuus vetävät, matkailussa meillä on paljon mahdollisuuksia. Nyt on tärkeää saada nämä investoinnit liikkeelle, ja meidän tehtävämme on antaa täältä signaaleja, että Suomessa siirrytään aktiivisempaan politiikkaan ja tekemisen meininkiin, arvoisa puhemies.

Keskustelu päättyi.

Asia lähetettiin työelämä- ja tasa-arvovaliokuntaan.